Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(http://www.thrinaina.com)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

ఆంద్రూసు, సి. యఫ్.

పూర్ణస్వాతంత్ర్యము

తెనాలి, 1923

Record no. 725

Āṃḍrūsu, Si. Yaph.

Pūrṇasvātantyramu

Tenāli, 1923

Record no. 725

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

ఆంద్రూసు, సి. యఫ్.

పూర్ణస్వాతంత్ర్యము / సి. యఫ్. ఆంద్రూస్ విరచితము, కోన వేంకటరాయ శర్మగారిచే ననువదింపఁబడినది.- తెనాలి : రజిత ముద్రాక్షరశాల, 1923.

(1), 2, 56 p. ;18 cm.

Record no. 725

Āṃḍrūsu, Si. Yaph.

Pūrṇasvātantyramu / Si. Yaph. Āṃḍrūs viracitamu, Kōna Vēṅkaṭarāya Śarmagāricē Nanuvadimpam̐baḍinadi.- Tenāli : Rajita Mudrākṣaraśāla, 1923.

(1), 2, 56 p. ;18 cm.

Record no. 725

35 mm microfilm
Image placement: IA (IIA) IB IIB   Date filming began:

పూర్ణస్వాతంత్ర్యము.

గ్రంథకర్త:

కోన వేంకటరాయశర్మ

పూర్ణస్వాతంత్ర్యము.

(సి. యస్. అంబ్రూసు విరచితము)

కోన వేంకటరాయ శర్మగారిచే

అనువదింపఁబడినది.

౧౯౨౩

సర్వస్వామ్య సంకలితము]   [వెల ౦—౮—౦

సుందరయ్య గ్రంథాలయము
-500 044

పీఠిక.

సుహృద్వర్యులారా!

చాలకాలము క్రిందటనే ఆండ్రూసు మహాశయునిచే వ్రాయఁబడిన వ్యాసముల నాంధ్రీకరించి యాంధ్రలోకమున కంపఁజేయఁ బ్రయత్నించినను, ధనాభావముచేతను, వ్యాధిపీడితుఁడనై జీవితాశ వదలుకొనునట్టి స్థితి సంభవించుటచేతను, నింతవఱకుఁ బ్రచురింపఁ జాలనైతిని.

దైవానుగ్రహమువలనను, దీక్షితానుగ్రహ బలోత్కర్షమునను, కొంచెము నెమ్మది కలుగుటచే నిప్పు డాంధ్రలోకమున కందఁజేయుచున్నాను. కాఁబట్టి యాంధ్రీకరణము నందెచ్చటేని లోపములున్నచోఁ బ్రాజ్ఞులు మన్నించి యాండ్రూసుమహాశయుని భావపరంపరలకు మీ హృదయములందుఁ బ్రత్యేకస్థాన మొసంగఁగోరుచున్నాను.

పెదచెఱుకూరు,
౮-౭-౨౩.

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుఁడు,
కోన వేంకటరాయశర్మ.

ప్రార్థన.

ఉ. ఆలును బిడ్డలన్ వదలి యాలగృహంబులవీడి దుఃఖదుం
బాలములం దగుల్కొనక భక్తిని ఘోరతపంబు సేయుచున్
జైలుననిల్లుఁగట్టుకొని జన్మవసుంధర దాస్యముక్తికై
కాలముఁబుచ్చు పూజ్యుడగు గాంధిమహాత్ము భజింతు నెమ్మదిన్

ఉ. ముప్పదిమూఁడుకోట్లజనముల్ ధనధాన్యసమృద్ధియుక్త మణుల్
గుప్పలు తిప్పలుంబయిడి కొండలుఁగల్గి కళాప్రపంచమై
యొప్పెడి హిందుదేశమిపుడయ్యసఁగూటికి గుడ్డకేడ్చునే
దుప్పనుబత్రిలేకఁ బడియున్నది పూర్వపుసోదెఁజెప్పుచున్

చ. నిలువఁగనీడలేదు జననింద్యులకున్ శరణంబు వేడఁగా
వలయునుగూడు గుడ్డలకువచ్చె దరిద్రము పేదలెందఱో
వలవల యేడ్చి యన్నమని ప్రాణములిచ్చె దరిందు వారికే
కలిమియులేదు మాభరతఖండము సంగతిఁజెప్పవచ్చునే

శా. సీ.యఫ్.ఆండ్రూసు చెప్పినట్టి, మనదుశ్శీలంబుదౌర్భాగ్యముం
ద్రోయంజాలదు నైకమత్యము సదుద్యోగంబులేయున్నజా
తీయప్రాభవముల్ స్వరాజ్యపదముం దీపించు, లేకున్నచో
నీయావేశము వచ్చునే తిరిగి వేయేడుల్ విచారించినన్

చ. చదివినవారు లేరనుచు సాకులఁజెప్పుట కేమిగాని యే
చదువులొరాకపోవు తమ జన్మవసుంధరదాస్య శృంఖలా
స్పదమయిగ్రామదేవతకు స్థావరమై నెలకొన్న కారణం
బిదియని, రూఢిగాఁ దెలిసియే యొనరింపరు ప్రాణభీతులై

ఉ. చచ్చినవారు మెండియును జచ్చిరె! చావన నెన్నత్రోవలెన్
వచ్చును, కీర్తితోఁ జనినవానికె చావును జీవనంబు సం
పచ్చియు మాపదన్ విడచి బానిసవృత్తిని దాస్యశృంఖలన్
జచ్చినచో నిరర్థకము చావునకున్ ఫలముండఁగావలెన్

ఉ. అంకిలిఁ దప్పకుండ; సలఆంధ్రుసు వ్రాసిన రాజకీయయో
గాంకముఁ దెల్గుఁ జేసె సుగుణాఢ్యుఁడు కోనకులాబ్ధిచంద్రుఁడా
వేంకటరాయశర్మ కవిపీగుఁడు ఆంధ్రకళాభివృద్ధికై
యంకితముం బొనర్చె మనయాంధ్రులకందఱకున్ యథావిధిన్

తే. గీ. దీనిఁ బఠియించి విజ్ఞానదీప్తిఁ గాంచి
పూర్ణస్వాతంత్ర్యమందఁ గాఁబోలుగాని
చదివి పాఱవేసెడువారు చదువరాదు
వరమిదే మిమ్ముకోరెదు వారమెపుడు

పిఠాపురము,
౧౯-౩-౩౩

ఇట్లు,
ఉమర్ అలీ షా.

పూర్ణస్వాతంత్ర్యము.

బ్రిటీషు వలసరాజ్యములలోఁ గలిగిన వివిధ అనుభవముల వలన అనఁగా ఆ ప్రదేశముల యందలి హిందువుల కితరులతోఁ బాటు సమానమైన హక్కులుఁ గలిగి యుండు విషయమై పోరాడుట వలన హైందవస్వాతంత్ర్య మనెడి గమ్యస్థానము, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునకు వెలుపల నున్నదని క్రమక్రమముగా గ్రహించితిని. నే నట్టి పర్యవసానమునకు వచ్చుట సులభము కాదు. మొట్టమొదట ౧౮ సం॥రముల క్రిందట నేను భారతదేశమునకు వచ్చునప్పుడు భారతదేశమును గుఱించి నా కెట్టి యూహాలు, అభిప్రాయములున్నవో, ఆ యభిప్రాయములన్నియుఁ బూర్తిగ మారి పోయి యిట్టి పర్యవసానమునకు (అనఁగా బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము నుండి విడిపోయిన స్వాతంత్ర్యము భారతీయులకుఁ గావలయుననుట) రాఁ గలిగితిని.

ఇంగ్లండు నుండి ఇండియాకు వచ్చు వారిలో నాకంటె నెవ్వరు నున్నతాశయములుఁ గలిగి యుండరు. మాపూర్వుల వలె నాకును బ్రిటిషు పరిపాలనా విషయమై మొట్టమొదట మంచి యభిప్రాయ ముండెను. ఇతర ప్రదేశములందున్న బ్రిటిషురాజ్య మంతయు, దైవస్థాపిత మనియు, సత్పరిపాలన మొనర్చి ప్రపంచ కష్టదుఃఖములను నివారించు ననియు, ఇఁ

గ్లండులోని కన్సర్వేటీవు పక్షమువారు తలఁచెదరు. అట్టి పూర్వకాలపు కన్సర్వేటీవుపక్షమునకే నాతండ్రి చెంది యుండెను. బ్రిటిషుసామ్రాజ్య మంతయు నొకటిగా నుండ వలెనని నాతండ్రి యొక్క ముఖ్యాశయముగా నుండెను. భగవంతుఁడే హిందూదేశమును పరిపాలించు భారము ఆంగ్లేయుల చేతిలోఁ బెట్టెనని నాతండ్రి తలఁచి యుండెను. ఇంగ్లండుదేశము ఆభారము నెంత యుదారముగా నెఱవేర్చి హిందూదేశమునకు మేళ్ళుఁ జేకూర్చుచుండెనో నాతండ్రి అత్యుత్సాహముతో నాకుఁ జెప్పుచుండెడి వాఁడు. నేను మొదట హిందూదేశమునకుఁ బ్రచారకుఁడుగా వచ్చినను, ఈ దేశము నాతండ్రి చెప్పి నట్లు ఆంగ్లేయుల చేతిలోఁ బెట్టఁబడిన భారమే యనియు, అట్టి భారమును నిర్వహించు పద్ధతియందే ఆంగ్లేయ రాజ్యముండుటయో, పోవుటయో, తేలుననియు, నేను గ్రహించియే యుంటిని. ఇట్టి భారమును నిర్వహించుటయందు ఆంగ్లేయులకు పట్టి నటనయే కాని నిజమైన, శ్రేయోదాయకమైన, అనుష్ఠానము లేదని యిప్పుడు నాకు బాగుగా స్పష్టపడినది. కాని నాతండ్రి మాత్రము అట్టి కపటస్వభావుఁడు గాడని చెప్పఁగలను.

మానవప్రపంచమందంతటియందును ఆతనికి దయ యెక్కువ. ఆంగ్లేయుపరిపాలనములోని సౌకర్యములు, ప్రజాసౌఖ్యములు, ఈ మొదలగు విషయములలో మొట్టమొదట నా కెట్టి నమ్మకముండెనో అట్లే (తనపెద్దలవలెనే) నాతండ్రియును నమ్మకముఁ గలిగి యుండెను. ఇప్పటికైనను, నాతం

డ్రి యొక్క బోధనమునకు నేనాతనికిఁ గృతజ్ఞుడను. కాని ఆయన చెప్పిన విషయములను భారతీయసంపూర్ణస్వాతంత్ర్య విషయము పట్లఁ బరిశీలించు చున్నాను.

జాతి దురభిమానము

(నాతండ్రి నా కట్టి బోధనము చేసెను గాని) అనేక ప్రదేశముల సందర్శించుటచేఁ గలిగిన అనుభవముల వలన బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము యొక్క వలసభాగముల స్థితి నాతండ్రి యూహించి నట్లుఁ గాక వేఱు విధముగా నున్న దని గ్రహించితిని. ఈపరిపాలనమునకు శ్వేతజాతి యొక్క ప్రాధాన్యము మిక్కిలి యిష్టము. ఈశ్వేతజాతి యితర జాతిపై నిట్టి యాధిక్యము వహించుచో ఆపరిపాలన భారము ఈశ్వరప్రసాదితము గానేఱదు. వర్తకభూయిష్ఠమైన క్షుద్రవిజయము చేతను దానిచేఁ గలిగిన సర్వవస్తుసంగ్రహణముచేతను, యీ పరిపాలనము వహించుటకు వీలయినది. దీని యందు తెల్లజాతి దురభిమానము మిక్కిలి ముఖ్యమైనదై యున్నది. ఉన్నతతరమైన పరిజ్ఞానము దేశమునఁ గలిగి నప్పుడు యీబుద్ధి పోవునని గ్రహించితిని. కాని యెంతదూరము యోచించినను వలసరాజ్యములను తెల్లజాతి తోనే నింపి అక్కడ నుండి యితర జాతులను సాధ్యమైనంతవఱకు వెళ్ళఁ గొట్టవలెనని యే యాంగ్లేయులు నిశ్చయించినట్లుఁ దెలియుచున్నది.

స్వజాతిక్షేమంకరణ సిద్ధాంతమును (అనఁగా ఎవరి జాతిని వారు సరిగాఁ జూచుకొనుట) ఆధారముగాఁ జేసికొని తెల్లజాతి స్త్రీల గౌరవములను రక్షించుకొనుట యనెడి మిషతో నాంగ్లేయులు ఇతర జాతులపై ద్వేషముఁ గలిగి వారిని వెడలగొట్టు ప్రయత్నములఁ జేయుచున్నారని తెలిసికొంటిని. ఇట్టి దుష్టభావమే వలస భాగముల నతిక్రమించి అమెరికా లోని సంయుక్తరాజ్యములలో నీగ్రోజాతివారికి తెల్లవారు విధించునట్టి అవాచికమైన మహాభయంకర శిక్షలుఁ గావింపఁ బాల్పడినది. ఈ తెల్లజాతి మతము, ఆంగ్లేయులలో అల్పజ్ఞుల యందు విశేషముగా దుర్దమమై, మూఢమైన అభిమానమును బురికొల్పుచున్నదని నే నూహించితిని. ఈ మతము విషరోగమువలెఁ గ్రమక్రమముగా అంతటను వ్యాపించుచున్నది. ఈవలస భాగములలో నందఱును తెల్లవారే యుండి చాల కొలఁది మంది మాత్రమే భారతీయు లుండునట్టి చోట్ల భారతీయులు ఏవిషయము నందును లెక్కలోనికే రారు. అట్టి చోట్లఁదప్ప మిగిలిన అన్ని ప్రదేశములందును, (అనఁగా హిందువు లెక్కువగానున్నచోట్ల) తెల్లవాఁడు నల్లవానిని సమాన హక్కులతోఁ దన పొరుగున నివసింప నియ్యఁడు. ఈశ్వేత జాతి ఆధిక్యము ఎల్లెడలను దృఢముగా నాటి యున్నదని నే నొప్పుకొందును.

నాదేశీయులైన ఆంగ్లేయులతో భారతీయుల స్థితినిఁ గూర్చి న్యాయముఁ జూపుఁడని ప్రార్థించి విఫలమనోరథుఁడ నైతిని. "ఇతరులను మీదేశములో నివసింప నిచ్చుటలేదు.

ఇక్కడికి భారతీయులు చాలమంది వచ్చి వారి సంఖ్యలో మీ సంఖ్యను ముంచివేయఁ జాలరు. మీదేశమునే స్వదేశముగాఁ జేసికొనియున్న యీ కొలఁదిమంది భారతీయులను సమానమైన హక్కుల నిచ్చి సరిగా ఆదరించరాదా" అని యీ ప్రకారముగా భారతీయు లచ్చటికి వలసఁబోవు పద్ధతుల నాపివేసిన ఆయా ప్రదేశములలోని నింత దీనముగా, సకరుణముగా, తెల్లవారినిఁ బ్రార్థించినాను. ఇట్టి ప్రార్థనలుఁ గాక యింక నెట్టి వాదములును వారికడ పనికిరాకపోయెను.

ఇట్టి ప్రార్థనలు, విన్నపములు, వారికిఁ జేసిచేసి విసుగెత్తినది. ఇప్పుడున్న విధమును బట్టి యీ బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము నిరుపయోగకర మగుటచేతను, యీ ఆంగ్లేయుల చేత యితర జాతులు ఇంకను సర్వమును గోల్పోయి గుల్ల యగుటయే గాని వేఱొక లాభము లేకుండుట చేతను, ఎన్ని దినముల నుండియో పెరుగుచున్న (తెల్ల) జాతి ఆధిక్యము ఎప్పుడో యొకప్పుడు భగ్గున మండి ప్రపంచమంతటికి నుపద్రవము కలిగించునట్లుండుటచేతను, నేను మిక్కిలి యోజించి యిట్టి విషయముల నుండి బయటపడుటకు సమయము ఈవఱకే వచ్చి యున్నదని గ్రహించితిని. ఈ తెల్లజాతి ఆధిక్యము అను సిద్ధాంతమును మనస్ఫూర్తిగా అసహించుకొనుచున్నాను. ఇఁక నొక్క నిముసమైనను, మాటల యందుఁ గాని, చేతపనులయందుఁ గాని, యట్టి యాధిక్యమును జూపుకొనుటకు నా కిష్టము లేదు. ఇందును గూర్చి యూరకుండుటకును నా కిష్టము లేదు.

భారతదేశ సంపూర్ణస్వాతంత్ర్య విషయమై యింకను భారతీయులలో ననేకులు సంశయించుచునే యున్నారు. ఇది వారికి మహాదుర్ఘట కార్యముగాఁదోఁచుచున్నది. బాగుగా నీఁదలేని యీఁతగాడు నీటిలో దుముకుటకు ఒడ్డున నిలువఁబడి వెఱచుచుండునట్లే పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్య విషయమై వారు విని చేయవలసి వచ్చునప్పుడు అనేకులు జంకుచుందురు. పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించునెడల రాజద్రోహకార్యమగుట కెట్టి భయముపుట్టునో అట్టిభయమే పుట్టుట సహజము. కాని జరిగిన యూరోపు యుద్ధము ప్రపంచమందన్ని దేశములందును "**Sedition**" (రాజద్రోహము) అను పదముయొక్క అర్థమును మార్చివేసెనని మనము గ్రహించుటలేదు. ఫిలిప్పైను దీవులపైఁగల అమెరికాయొక్క అధికారము, ఈజిప్టుదేశముపైఁగల బ్రిటిషు సంరక్షణము,—ఈ రెండును కొలఁది కాలమువఱకే యుండునని చెప్పుటలో అధర్మమేమియు నేఁడులేదు. ఆదేశముల గుఱించి యట్లు చెప్పునప్పుడు మన హిందూదేశము గుఱించి మాత్రము అట్లేయేల చెప్పఁగూడదు ? ఇతర దేశములలో నెట్టి సంగతులు రాజకీయ విషయకమైన మార్పులు జరుగుచున్నను, హిందూదేశములో మాత్రము బ్రిటిషుపరిపాలనము శాశ్వతమను అభిప్రాయము చాలమంది మనస్సులలో నాటుకొని యుండుట చూచి నాకుఁ జాల వింతగ నున్నది. ఇట్టి యభిప్రాయము ఈ భారతభూమియందు గొప్ప దేశభక్తులయినవారి హృదయములలోనే నాటియున్నది. అట్టి యభిప్రాయము కనుఁ

గొనినప్పుడు దానిని గుఱించి శాంతమనస్కుఁడనై యుంటిని గాని అది వారికెందుల కుండవలెనో గ్రహింపలేకున్నాను.

"పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము" అనుపదము క్రొత్తపదము గాదు, క్రొత్తయూహకాదు, నాకుఁదెలియును. అనేక సంవత్సరముల క్రిందటనే అతిధైర్యముతో వంగదేశములో ఆ పదము బయటికిఁదీసికొని రాఁబడినది. అప్పుడు ఆదేశములోని కొందఱు విప్లవకారులు ఇందులకై ప్రయత్నించి యెన్నటికైనను "భారతదేశ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము" రాఁజాలకపోవునా యను నమ్మకముతోఁ దమప్రాణములఁ గోల్పోవవలసినవారైరి. వారు అట్టిస్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకై దౌర్జన్యమునుజూపిరి. అందుచేత వారియుద్యమమణఁచఁబడెను. తరువాతఁ గొంతకాలమునకు బ్రిటీషుసామ్రాజ్యమునకులోఁబడిన స్వపరిపాలనము సంపాదించుటకై ప్రయత్నములుజరిగెను. ఈప్రయత్నము మొదటిప్రయత్నముకంటె దుర్బలతరము. ఈయుద్యమము చాలదినములుకొనసాగెను. కాని తృప్తికరముగాలేదు. బయటికిమాటాడునప్పుడు దేశీయులు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునుండి విడిపోవుదుమని యిప్పుడు చెప్పకున్నను, మునుముందు అట్లేజరుగును. ప్రస్తుతపరిస్థితులెట్లున్నవో మునుముందుఁగూడ నట్లేయున్నచో (ముందుగనో, వెనుకగనో) దేశములోని వారందఱును, అట్లువిడిపోవుటకుఁ దమయంగీకారముఁ జూపవచ్చును. ఫిలిప్పైను, ఈజిప్టుదేశములకు "సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సంపాదనా" విషయమై (సామ్రాజ్యమునుండి విడిపోవుటకై) భిన్నాభిప్రాయములేక

జ్యమునందును, తెల్లజాతియే అధికారము వహించవలెననుభావము ప్రబలియున్నది. ఈభావమే వారు బయటికి దెలియబఱచుచుందురు. ఇదంతయు సత్యము.

ముందుఁ గొంతకాలమునకు మనము తెలివిఁదెచ్చుకొని జరిగిపోయినసంగతులపైఁ జింతించి యీక్రిందిప్రశ్నలను మనలో మనమనుకొందుమని నాకునమ్మకముకలదు.

ఇదివఱకు మనము హిందూదేశమునకుఁ బరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించువిషయముఁగాక ఏయితర విషయములనో ఆలోచించుటకెట్లు పాల్పడితిమి? సామ్రాజ్యస్థ స్వపరిపాలనమే మనకు శాశ్వతమైన గమ్యస్థానమనుకొని ఏల కాలమును వ్యర్థముఁజేసికొంటిమి? బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమే మనకునిజమైన నిలువనీడయని ఏలతలఁచుకొంటిమి? మన హిందూదేశము నీయాంగ్లసామ్రాజ్యములోని అభిన్నమైన యంతర్భాగముగా నుంచుటయే గొప్పయని యేలతలఁచి యుంటిమి?

ఆశియాఖండ దక్షిణభాగమున నొకదేశము (భారతదేశము) మహాత్మ్యపూర్ణమైన పూర్వచారిత్రముఁగలిగియు, ముప్పదిరెండుకోట్ల ప్రజలుగలిగియు, తెలివిమాలి యింతదీర్ఘకాలమునుండి ఎక్కడనో ఉత్తరసముద్రములోని ఇంగ్లండను నొకచిన్న ద్వీపముయొక్క రక్షణలోనుండ నేలసమ్మతించి యుండెనని భారతీయులు కొంతకాలమైనతరువాతఁ దలఁచుకొని తల్లడిల్లుదురు. హిందూదేశీయులు కాలవశమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకెట్లు కట్టుకొనియుండిరో, వారు

బ్రిటిషు చక్రవర్తియొక్క ప్రజలమనియు, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని పౌరులమనియుఁ, జెప్పుకొనుటకెట్లు గర్వపడుచుండిరో,—ఇదంతయు మునుముందుఁ జరిత్రకారులు చరిత్రములు వ్రాయఁగలరు. దక్షిణాఫ్రికాలో హిందువులు బానిసలవలెను, చండాలురవలెను, యూరపియనులచేతఁ జూడఁబడుచున్నప్పుడే, నేటాలుదేశమున స్థిరనివాసమేర్పఱచుకొనియున్న భారతీయులు ఆత్మగౌరవము [illegible] దొ[illegible]న్నప్పుడే, కెన్యాకాలనీలో నున్నతభాగములయందు భారతీయులు భూమిసంపాదింప వీల్లే[illegible]కా యూరపియనులచేత బెదిరింపఁబడుచున్నప్పుడే, యాహిందువులు తాము బ్రిటిషువారి యేలుఁబడిలోని ప్రజలమనియు, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని పౌరులమనియు, గర్వముతోఁ జెప్పుకొనుచుండిరని చరిత్రకారులు నిజమువ్రాసెదరు. ఈ శతాబ్దములోని నాగరకతా దినములలోఁగూడ భారతీయులు సిగ్గులేక తాము బ్రిటిషు పరిపాలనములోనివారమనిబడాయితో ఎట్లుఁజెప్పుకొనిరాయని చరిత్రకారులకుఁగూడ దురవగాహముగా నుండఁగలదు.

ఇప్పటికైనను, యీ మాయావరణము కొంచెము, కొంచెము తొలఁగిపోవుచునది. "నేను భారతీయుఁడను" అని ఆత్మగౌరవముతోఁ బలుకుదినములువచ్చినవి. గాంధిమహాత్ముఁడు ప్రజాసామాన్యములోఁ జేసినబోధనువారుతక్షణమేవిని గ్రహించుట సంతోషకరము. పరిశోధించినచో ప్రజల హృదయక్షేత్రములలో బయటికిఁగనఁబడకుండ భావ

ములు ఎంతలోతుగా నాటుకొనియున్నవో, గాంధిమహాత్ముని ప్రబోధము వ్యక్తీకరించినది.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము—గమ్యస్థానము.

ఏరాజకీయమార్గములవలన పరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము లభించునో నేను చెప్పఁదలఁచుకొనలేదు. ఈసంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సమస్యను ఆధ్యాత్మికమార్గముల మూలముననే చూచుచున్నాను. మనకు హైందవత్వము పరిపూర్ణముగ లభింపఁజేసికొనఁదలఁచినచో మనము పరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించవలెను. కొంతకాల మెంతలాభకరముగా నుండినను, మనము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు శాశ్వతముగా కట్టుకొనియుండుట మాత్రము మనహైందవవిజ్ఞాన స్వభావమునకు విరుద్ధముగానుండునని మీకునచ్చఁజెప్పుటయే నా యుద్దేశము. ఈకాలములోని పరిస్థితులఁబట్టి యుద్రేకముఁజెంది యిట్లువ్రాసితినని మీరనుకొనవద్దు. అనేకసంవత్సరము లక్రిందటనే అట్టిపర్యవసానమునకువచ్చితిని. ఈ వ్రాతప్రతిక వ్రాసి సంవత్సరమైనది. కాని యుద్దేశము అనఁగా సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించువిషయము సరియైనదో, కాదో, పరిస్థితులఁబట్టి సరిచూచుకొనుచుండుటకై యింతకాలమునుండి యీవ్యాసములు ప్రచురింపలేదు. నేనువ్రాసిన విషయమునందు సత్యమెంతయున్నదో మిక్కిలివిచారించుటకై వ్రాసియుంటినిగాన యీ వ్యాసములు జాతివైషమ్యములు పెంపొందింపకుండునుగాక యని కోరుచున్నాను.

శ్వేతజాతియొక్క ప్రాధాన్యము.

భారతీయ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యసమస్యలోని రాజకీయపక్షముకంటె నైతిక, ఆధ్యాత్మిక, పక్షములే నాకెక్కువ యిష్టములగునని మఱొక్కమాఱు తెలుపుచున్నాను. ఈ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముఁబొందుటకు నేనేకార్యక్రమమును జూపలేను. ఒకసమస్యవిషయమై చర్చించునపుడు కార్యాచరణలోని కష్టములు ఆచర్చకు విశేషముగారావు. చదువరులకు నేను విశదముగాఁజెప్పునదియేమనగా సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమే మనయొక్క గమ్యస్థానముగాని, వేఱొకటిగాదు. నేనుచూపినకారణములు అచ్చటచ్చట భావములతో నిండినవేకాని ఆచరణానుకూలములుకావేమోయని తోఁచవచ్చును.

నేను బాల్యమునుండియు విద్యావ్యాసంగుడనై, ఆలోచనపరుఁడనై యుంటిని. తోచిన ఆలోచన కార్యాచరణమునకుఁ బనికివచ్చునాయని చూచెడివాడను, ఎప్పుడోతప్ప అట్టికార్యాచరణములయందు నాయకత్వమువహించుట కశక్తుఁడనై యిష్టముగూడ లేకుండెడిది. అవసరములుకలిగినప్పుడు రాజకీయజీవనము నాయొక్కజీవనమునకు (అనఁగా నైతిక, ఆధ్యాత్మిక, జీవనమునకు) వేరుగానుండుటవలన సాధ్యమైనంతత్వరగా నేను వెనుకంజవేసినాను. హైందవ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము నిజముగా అనుభవసిద్ధముగా నుండునాయను ప్రశ్న వచ్చునేమోయని మునుముందు స్వవిషయమునుగురించి చెప్పుచున్నాను. ఆ స్వాతంత్ర్యసమస్య యెంతవఱకు అమలులోనికిఁ దేఁదగునో నిశ్చయించుటకుఁ గార్యశూరులకే వదలి

వాను. నేనిప్పుడు చెప్పఁబోవువిషయము సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము భారతదేశమునకు నిజమైన గమ్యస్థానముగునా కాదా యనుటయే. అదియే నిజమైన ప్రజాతృప్తికరమైన గమ్యస్థానమని నేను విశ్వసించితిని. సంగతి సందర్భములు నన్నింటిని బర్యవసానమునకుఁ దెచ్చితిని. ఈస్వాతంత్ర్యసమస్యనుండియే మానవ ప్రపంచమంత విశాలమైన, ఘనతరమైన సమస్య కలుగుచున్నది. అదియేదనఁగా నేటికాలమున నందఱకు గొప్పసంకటముఁ గలుగఁజేయునటువంటి తెల్లవారియొక్క ఆధిపత్యమును భగ్నముచేయుటయే. అట్టిశ్వేతజాతియొక్క ప్రాధాన్యమును అణచకపోయినచోఁ బ్రపంచశాంతికి భంగముకలుగును. కావున యీచర్చకుముందుగనే యీసంపూర్ణస్వాతంత్ర్యసమస్య రాజకీయవాదమునకేగాక మానవకష్టనివారణార్థమై యేర్పడినదని గ్రహింపవచ్చును. వర్తకవ్యవహారములు, ఆర్థిక, పారిశ్రామిక, సమస్యలు, సంఘసంస్కరణము, మతవిషయములు, జాతీయపునర్నిర్మాణము, వాఙ్మయ, కళావిధానము, మొదలగు నేవిషయముఁగూర్చి యాలోచించినను, సామ్రాజ్యాంతస్థ స్వపరిపాలనముకంటె సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమువచ్చినచోఁ బ్రజలు ఆత్మశక్తికనఁబఱచుటయందును, నిర్మాణకౌతుకముఁ గనఁబఱచుటయందును, ముందంజవేయఁగలరని నేను గ్రహించితిని.

బ్రిటిషువారితో సంబంధము.

పదునెనిమిదవ శతాబ్దములో ఈస్టిండియా కంపెనీవారు ప్రత్యేకపుటేర్పాట్లతో హిందూదేశమును కొల్లగొట్టిరి.

దేశపరిపాలనమునకుఁ బూనుకొనుటకుముందుగా నింతకంటె నవమానకరకార్యములెచ్చట నుండియుండవని నేనూహింతును. బ్రిటిషుపరిపాలనమునకుఁ బ్రారంభదశ యిట్టిదై యుండినను, ఇంతకాలమునకయినను యీపరిపాలనము ప్రజలలో నైతికశక్తి యేర్పఱచలేకపోయినను, యీ బ్రిటిషు సంబంధము హిందూదేశచరిత్రములోఁ దగినస్థానము వహించినదని కీర్తిశేషుఁడైన గోఖలేతోఁబాటు నేనును నమ్ముచున్నాను. ఇస్లాముమతమువారు చాలకాలముక్రిందట అజ్ఞానములోనున్న పడమటియూరపులో విజయముఁగాంచి తమ నాగరకతస్థాపింపనున్నపుడా దేశీయులకుఁగష్టముగానే యుండెను. ఇస్లాముమతముయొక్క తాకుడువలన ఆదేశములో ప్రతిక్రియా (Reaction) చలనముఁగలిగెను. ఇస్లాము మతముయొక్క ఒత్తిడి పోవుటతోడనే యూరపుఅంతయు మేల్కొని స్వకీయమైనవిద్యాజ్ఞానములవంకకు మఱలెను. ఇస్లాము తాకుడువలన యూరపు భాగ్యవంతమై తరువాత స్వాతంత్ర్యమనుభవించెను.

మొగలుప్రభుత్వము క్షీణించినతరువాత దేశము అరాజకముగానున్నపుడు (౧౮వ శతాబ్దములో) ఆంగ్లేయ నాగరకతాహతి భారతదేశముపైకివచ్చెను. యూరపునందువలెనే ప్రతికార్యము (Reaction) యొక్క బలము విశేషముగానుండిన యెడల యీ విదేశపుఁదాకుడు దేశమునకుఁ దుదకు లాభదాయకముగనే యుండెడిది. నిజముగా వంగదేశమునందు మాత్రము మహనీయుఁడైన రాజా రామమోహనరాయులఆధిపత్యమునఁ గొంతచలనముఁగలిగినది. వంగదేశములోఁ

గ్రాంతపునరుద్ధరణము గలుగుట కీ పాశ్చాత్యులరాకయే కా
రణము. అనఁగా వారి నాగరకతా సంఘర్షణమువలన
వంగదేశములో రామమోహనుడు ప్రయత్నముఁజేసి కొంత
పునరుద్ధరణముఁజూపెను. ఇదంతయు దైవికృతము? కాదు యీ
పాశ్చాత్య సంఘర్షణము యింకను కొనసాగించుటగాని పరి
పూర్ణస్వాతంత్ర్య సంపాదన సమస్య విషయమై భారతీయుల
కు వ్యతిరేకాభిప్రాయము కలుగఁజేయుట గాని హానికరమ
గును. ఏలననఁగా దేశము సామ్రాజ్యములో అభిన్నమైన
అంతర్భాగముగానుండి స్వాతంత్ర్యజీవనమును గోల్పోవుచుం
డుట మిగులఅస్వాభావికముగానుండును. మూరుజాతి క్రిందనున్న
స్పెయిన్, పోర్చుగల్, దేశములు పూర్వకాలమున సంపూర్ణ
స్వాతంత్ర్యముకాక స్వపరిపాలనముమాత్రమే సంపాదింపవలసి
వచ్చినచో ఐరోపియనులందరేమనియుందురు? మూరుజాతి
వారి సామ్రాజ్యమునకు లోఁబడియున్న స్వపరిపాలనమే
స్పెయిన్ దేశమునకుఁ దానంత స్వాతంత్ర్యమిచ్చియుండునా?

హైందవ సుఖజీవనమునకు ముఖ్యములైన అనేక విష
యములందు విజాతీయ ప్రభుత్వమడుగుఁబెట్టినది. సాధారణ
ముగా విజాతీయ పరిజ్ఞానము యొక్క ఒత్తిడి కలిగినప్పుడు
స్వదేశీయ, సంగీత, శిల్ప కవిత్వాదులు మంచివృద్ధికి వచ్చుచుం
డుట సహజము. కాని ఆవిజాతీయ సంయోగము చాలకాల
మున్నచో స్వదేశీయ విధానములు తగ్గుచుండును. ఈనిద
ర్శనము ముఖ్యముగా మన విద్యావిధానమందు విస్తారముగాఁ
గనఁబడుచున్నది.

ఇంగ్లీషు హిందూదేశములోని గ్రామములయొక్క స్వభావ
సాంఘికజీవనములందును కనఁబడుచున్నది. భూములసేద్య
ము నేయుటలో క్రొత్తపద్ధతులు చూపఁబడినవి. ఈ క్రొత్త
పద్ధతులే ఆవ్యవసాయజీవనములో నష్టము నుత్పత్తిచేసినవి.
మనోహరమైన, స్వాభావికమైన (వ్యవసాయ విషయము లందలి)
గ్రామసంప్రదాయములతో యీనష్టమునకు విజాతీయులు
కారణమైరి.

తృతీయ అధ్యాయము

నేను హిందూదేశమునకువచ్చి నివాసముచేయుచున్నప్పటినుం
డియుంటిని. ప్రాచీన నాగరకతఁగలిగి, ముప్పదికోట్లకు
మించినప్రజలు యీజన సమూహామునకు చెందిరి. యాత్రిక
వేషముతో ఉత్తరమునుండి దక్షిణమునకు విహరించుచుంటిని, ప్ర
త్యేకమైన భాషయు, మతము, విజ్ఞానము, కుటుంబజీవనముఁ
గలిగియుండియు, గొలదిమంది జనులయొక్క భావస్వభావముల
నుండి హిందువని తెలియుట పట్టిచూచియున్నాను. హిందూదే
శమునందున్న వివిధములలో సంపూర్తిగా యొక్క ఉపఖండము
దాన్నట్టిది. ఇంత దేశము ఆంగ్లేయ సామ్రాజ్యమునకు ఆధీనమై
గనుటనాకు చాలదు. మన విజ్ఞానమునగ్రహించినట్టియు, బుద్ధి
వైశిష్ట్యముఁగలిగినట్టియు, చిత్రకళల యందుమిక్కిలి నిర్మాణకీర్తిగ
లిగినట్టియు, మహామహులుగా నెదురైనట్టి యీహిందూ

నాగరకత అలరారుచున్నది. ఇట్టి హైందవనాగరకత ఆంగ్లేయుని స్వప్రయోజనమునకై చేయఁబడిన యుద్దేశముల నెఱవేర్చుటకు శాశ్వతముగ సాయపడఁజాలదు. హిందూదేశము తన మార్గమున— తన కర్మబంధమున— తాను పోవలెను. ఆంగ్లేయపురోగమనము ఆస్ట్రేలియా, దక్షిణాఫ్రికా, ఉత్తర అమెరికా దేశములలోని ఖాళీబయళ్ళలోఁ జాల అనుకూలముగాఁ గొనసాగ గలదు, ఆశియాఖండములో బహుజన సంఖ్యాకీర్ణములైన తూర్పు దక్షిణపు భాగములలో నట్టి యాంగ్లేయుల యుద్దేశము లనుకూలముగఁ గొనసాగ గలవు.

ఈసామ్రాజ్యమంతయు (ఒకశాఖకుఁజెందిన పరస్పర బాంధవ్యముఁగలిగిన) జ్ఞాతులదా? కాదు. నేనీభారతదేశంబున నివసించి పనిచేయుచున్నప్పుడిదే బాగుగా మనస్సునకుఁ దట్టి మనస్సులోనుండి పోకున్నది. హిందూదేశము ఆంగ్లసామ్రాజ్యములో నంతర్భాగముగానుండు సమస్యనుగూర్చి యెంతకాలమునుండియు నాలోచించినాను. సామ్రాజ్యములో నంతర్భాగముగా నుండుట యనఁగా యీయాంగ్లసామ్రాజ్యపు ముఖ్యఆదర్శములకు లొంగియుండుటయే యనుట నిర్వివాదాంశము. ఇంతియగాక బ్రిటిషువారి యుద్దేశములకొనసాగింప వలసి వచ్చుటచేత హిందూదేశము తన పవిత్రమైన ఆదర్శముల శాశ్వతముగాఁ బరిత్యజించికొనుటఁ దటస్థించును. ఈదేశము సామ్రాజ్యములోనుపాంగముగానుండఁ దలఁచినచో నాంగ్లేయులు మనకు ముందుగాఁగల కష్టములనెంతగ

ప్పువచ్చినను సామ్రాజ్యముయొక్క గమ్యస్థానము తుదకు బ్రిటిషువారికే అనుకూలముగ నుండునుగాని భారతీయులకుఁ గాదు.

స్వపరిపాలనములో భారతీయులకు సంపూర్ణబాధ్యత నొసఁగినను, పరాధీనతావశేషముగాని, బ్రిటిషువారి ఆదర్శములు ఎత్తుగడలు బట్టి మనము నడుచుకొనుటఁగాని, యెన్నఁటికినిపోదు.

ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండు కనడా దేశములలోని ప్రజలు బ్రిటిషువారికి స్వజాతీయులుకాఁబట్టి ఆదేశములు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యాంగములైయుండి పరాధీనతఁగూర్చి కొంచెమైనను అనుకొనవు. గాని భారతీయులుమాత్రము బ్రిటిషువారికి (పైదేశస్థులవలె) స్వజాతీయులుకారు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని మిగిలిన ప్రజలందఱు తెల్లవారు. ఒక్కజాతి, ఒక్కమతమునకుఁ జెందినవారు. అట్టి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భారతప్రజలు ఇదివఱకును పరాయివారుగనే యుండిరి. ఇఁకముందుఁగూడ పరాయివారుగనే యుండవలెను. నీటికంటె రక్తము మందముగా నుండునని చెప్పుదురు. అది నిజమైనచో సామ్రాజ్యములోని వారి వారందరు నొకజాతి రక్తస్పర్శకలవారే కాఁబట్టి వారందఱు కలసి పరాయివారైన భారతీయులపైఁ గాలు ద్రువ్వవచ్చును. అధినివేశరాజ్యముల స్వపరిపాలనమువంటి స్వపరిపాలనమువారు హిందూదేశమునకు నీయఁదలఁచినచో నది ఆస్ట్రేలియా, కనడాదేశముల కిచ్చినటువంటిదిగానుండదు.

ఇది నిశ్చయమని యింకొక విషయము నాకెంతో వి పదిం. అధినివేశ రాజ్యములు ఇంగ్లండును నిజముగాఁ దమ మాతృభూమియని తలఁచును. ఒక యింటిలోఁ దల్లిరక్షణ క్రిందనున్న కూఁతుండ్రవలెనున్నారమని ఆ అధినివేశ రాజ్యములు భావించుకొను హక్కుఁగలదు. అవి తమ తల్లియొక్క ప్రేమ ననుభవింపవచ్చును. ఈ ప్రసంగముతోనే హిందూదేశమునకు వర్తింపఁజూచినచో (అనఁగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును తల్లియొక్క రక్షణకిచ్చిన భారతదేశమును బిడ్డయనుకొని తల్లిప్రేమను పొందుమట) అవన్నియు అబద్ధములుగాను దుస్సాధ్యములుగాను కన్పట్టును.

ఎందుచేతననఁగా హిందూదేశమే పూర్వకాలమునుండియు నాగరికతకు మాతృభూమిగానున్నది. ప్రపంచములోని వివిధ దేశములలోనెల్ల హిందూదేశమనేక యుగములనుండియు ఆధ్యాత్మిక "మాతృత్వ" మనుభవించుచున్నది. కనుక బ్రిటిషుసామ్రాజ్యముచేత హిందూదేశము "కూఁతురు" గా నెన్నఁడును బరిగణింపఁబడదు. ఇట్టి అభిప్రాయము పరిహాసాస్పదముగను, అసంబద్ధముగను నుండును. ఒక కుటుంబములోని పిల్లలందఱు నొకరికొకరు కలిసి కొట్టుకొనవచ్చుచుందురు. ఇట్టి కుటుంబమంతయు నొక్కటిగా నేకమై యున్నట్లు గ్రహింపఁబడును. సామ్రాజ్యములోని మానవసముదాయము లన్నియు గల్పితముగాను, అస్వాభావికముగాను, నుండక సుకర్మ ముద్దిష్టిగా స్వాభావికముగా నుండఁదలఁచినచో ఆ సామ్రాజ్యమంతయు ముందు చెప్పఁబడిన కుటుంబమువలె ఏకత్వముతో నుండవలెను. రక్తస్పర్శగలిగిన కుటుంబములోని పిల్లలందఱకు

నెట్టి సమానహక్కు లుండునో అట్టి హక్కులు యితరు లెవ్వరైన ఆకుటుంబములోఁ జేరినపుడు వానికుండవు. అట్లే బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునందు ఇతర భాగములవారందఱు నొకరక్తస్పర్శ గలవారు. వారిలో భారతీయులు అనఁగా నితరులు వచ్చి చేరినచో సమాన గౌరవములు జఱుగవు. కాని భారతదేశమునకును, ఇంగ్లండునకును, అట్టి యేకత్వము, అంత కలఁగలపుదనము, లేదు.

భారతీయుల దేశచరిత్రకును, ఆంగ్లేయుల దేశచరిత్రకును, సంబంధమే లేదు. ఉత్తరధ్రువ, దక్షిణధ్రువముల కెంత యెడమున్నదో అంత యెడమున్నది. ఆంగ్లేయుల పశుబల సమేతమైన గెలుపునలననే మొట్టమొదట వీరును వారును ఒకటిగా కలియవలసివచ్చినది. ఇట్టి గెలుపుయొక్క ఫలితము కొలఁదికాలమువఱకే యుండినచో నది దైవఘటితమని నేను నమ్మెదను. కాని అట్టి గెలుపు బ్రిటిషువారి ఆదర్శముల ననుసరించి నడచుకొను సామ్రాజ్యములో భారతదేశము నెల్లకాలము బలవంతపఱచి అంతర్భాగముగా నుంచఁజాలదని నేను విశ్వసించుచున్నాను.

జనసంఖ్యఁబట్టిచూచినను భారతదేశమునకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యసంబంధము శాశ్వతముగా నుండునని తోఁచదు. ఎందుచేతననఁగా బ్రిటిషువారిసంఖ్యకంటె భారతీయుల జనసంఖ్య అతివిస్తారముగానున్నది. తక్కువ ఎక్కువలలోఁ గలియుట సహజము. కాని మనము ఎక్కువను తక్కువలోఁ గలుపఁ బ్రయత్నించుచున్నాము. (భారతీయుల జనసంఖ్య ఎక్కువ, బ్రి

టీషువారి సంఖ్య తక్కువ.) భారతదేశము సామ్రాజ్యములో గలిసియుండుటయనఁగా దక్కువలో నెక్కువనుగలుపుట యనఁగా ప్రపంచ జనసంఖ్యలో నైదవ వంతైన భారతదేశ జనసంఖ్యకుఁ బ్రధానస్థానము శాశ్వతముగా లండను నగరమందుంచఁ బ్రయత్నించుచున్నా మన్నమాట.

అమెరికాలోని సంయుక్తపరగణాలన్నియు నొక్కటొక్కటి అమెరికా ప్రజాప్రభుత్వపు టంతర్భాగములుగానుండి కేంద్రప్రభుత్వసభకు నొక్కొక ప్రతినిధి చొప్పునఁ బంపుకొనుచున్నవి. కాని అమెరికా జాతికి సంబంధించని యితర జాతివారు అనఁగా ఫిలిప్పైనులు యునైటెడ్ స్టేట్సువారి యధికారముక్రిందకు వచ్చినప్పుడు ఆ దేశపు ప్రజాప్రభుత్వ పరిపాలకుఁడు తెలివిఁగలిగి ఫిలిప్పైను దేశమును యునైటెడ్ స్టేట్సులో అభిన్నమైన అంతర్భాగముగా నుంచుకొనుటకుఁ బ్రయత్నింపలేదు. ఫిలిప్పైను దేశమును జయించుటవలని ఫలితమును కొలఁదికాలము వఱకే అనుభవించి సాధ్యమైనంత త్వరలో అమెరికావారు ఫిలిప్పైను దీవులకుఁ బరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యమీయఁ బ్రయత్నించుచున్నారు. అక్కడ ఫిలిప్పైను దేశమునకును, ఇక్కడ భారత దేశమునకును, తగిన పోలికఁ గలదు. భారతదేశమునకు సాధ్యమైనంత త్వరలోఁ బరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము ప్రసాదింపఁబడవలసినదే. హిందూదేశము, బ్రిటిషు కామన్వెల్తుతోడి తనకుఁ గల సంబంధమును బట్టిచూడ పరాయిదేశముగా నిదివరకున్నది-- ముందుఁగూడ నట్లుండవలసినదే కాఁబట్టి—లండను నగరములోని సామ్రాజ్యమంత్రాంగసభకు(**Imperial Cabinet**

)దన ప్రతినిధులను బంపఁగూడదు.

నేను భారతదేశమునకు వచ్చిన కొలఁది కాలమునకు ఒకనాఁడు ఢిల్లీలో నెట్టి మనస్తాపము నొందితినో నాకింకను బాగుగ జ్ఞాపకమున్నది. అదే మనఁగా నాకొక ఆంగ్లేయ విద్యనేర్చిన భారతీయుఁడు కనుపడి తన స్వదేశమైన భారత దేశమునుగూర్చి నిరసన భావముఁగలిగి "యీప్రదేశము మృగప్రాయులకు నివాసయోగ్యము. నేను నాస్వభూమికి వెళ్ళవలెననియున్నది." అనినాతోనను. "స్వభూమి" అనఁగా నాతని యుద్దేశము ఇంగ్లండు. ఈభారతయువకుఁడు తానింగ్లండులోనున్నప్పుడేకాక హిందూదేశమునకువచ్చి ఏప్రిల్ నెలలో ఢిల్లీలో ఎండలెక్కువకాసెడి రోజులలోఁగూడ చేతిమేజోడులును, మెడపట్టీలును, అనఁగా నాంగ్లేయులుపయోగించునట్టివి ధరించుచునే యుండెను. ఇంతకంటె జాతీయత భ్రష్టతఁ జెందఁజాలదు.

ఇట్టి జాతీయతాభ్రష్టత (**Denationalisation**) ను బరికించినతోడనే నాయంతరాత్మ ఘూర్ణిల్లెను. మొట్టమొదట వానినిఁజూచి లోన నిరసించుకొంటిని. కాని నిమేషములో నిరసనముపోయి అతఁడిట్లు భ్రష్టుఁడయ్యెగదాయని జాలి వొడమినది- ఔరా అతఁడెంత దౌర్భాగ్యుఁడు! ఎంతఘండాలుఁడు!

అతఁడు తన బాంధవులను, తల్లిదండ్రులనుగూడ విజాతీయనాగరకతపైఁగలతీపిచేతఁగలిగిన కుటుంబ పరిస్థితులవలన విడనాడెను. ఇంగ్లండును స్వభూమిగా నాతఁడెన్నఁడునుజేసి

కొనలేడు. తరువాత దీని యాదార్థ్యమును అతఁడు తెలిసికొనెను.

అప్పటినుండియు ఎండలువిశేషముగాఁగాయు ఏప్రిల్ నెలలో ఢిల్లీలోఁజేతిమేఁజోడులును, మెడపట్టీలును, ధరించియుండిన ఆతని విచారకరరూపము నామనస్సులోఁ బొడఁగట్టుచునేయుండుటచేత "ఇదంతయు అబద్ధము. మానవత్వము భ్రష్టమైనది. ఎంతత్వరగా నీజాతీయతాభ్రష్టతను రూపుమాపుకొని భారతీయుఁడు ఆరోగ్యకరమైనట్టియు, ఆత్మగౌరవసూచకమైనట్టియు, స్వాభావికమైనట్టియు, జీవితమును గడపునో అంతమంచిది" అని నాలోనేననుకొంటిని.

భారతదేశము బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో శాశ్వతముగా అంతర్భాగముగ నుండుచో అట్టిజాతీయతా భ్రష్టతవేయిరెట్లు కాకుండునా ?

చతుర్థ అధ్యాయము

చారిత్రికవిషయము.

అపారమైన జనసంఖ్యయును, విస్తీర్ణముఁగలిగి హిందూదేశ మొప్పారుచున్నది. ఈదేశపుఁ జరిత్రయు, సంప్ర

దాయములు, ఇంగ్లండు దేశమువంటివిగావు. ఇట్టి హిందూదేశము యదార్థముగా బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో అభిన్నమైన అంతర్భాగముగునట్టి విషయమూహింపఁదగినదికాదని యింతవరకు నిరూపించితిని. ఇంతేగాక కనడా, ఆస్ట్రేలియా మొదలగు అధినివేశరాజ్యములు ఇంగ్లండుదేశమును తమ స్వకీయమైన జాతీయ గృహముగాఁజూచుకొనును; కాని భారతదేశము, ఇంగ్లండుదేశమును అట్లుఁ జూచుకొనుట దుస్సాధ్యము. కావున భారతదేశమును శాశ్వతముగా నాంగ్లేయసామ్రాజ్యమందంతర్భాగముగా నుంచుట సాధారణముగా భారతదేశపు మేలుకొరకైయుండదు. కాని ఆంగ్లేయజాతియొక్క స్వకీయ ఉపయోగమునకై యుండును. "భారతదేశము బ్రిటిషుకిరీటములోని నాయకమణి" అను వాక్యమునకర్థము పైనఁజెప్పబడినట్టిదేకాని వేఱుకాదు. ఈవాక్యమునే భారతీయులే గర్వముతో మెచ్చుకొనుచుండుట నేనువిన్నాను. "భారతదేశము బ్రిటిషుకిరీటములోని నాయకమణి" అను వాక్యముయొక్క అర్థము భారతీయులకు గర్వమునకుబదులు అవమానముఁ దెప్పించవలెను. ఎందుచేతననఁగా నిజమాలోచించినచో అమెరికావారయిన అన్యులయొక్క ప్రభుత్వము క్రింద ముప్పది సంవత్సరములయిన నుండకమునుపే ఫిలిపైను దీవులు స్వాతంత్ర్యము ననుభవింపఁబోవుచుండఁగా, ప్లాసీయుద్ధముముగిసి ౧౭౦ సంవత్సరములైయుండినను, ఇంకను భారతదేశము సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునుగోరు విషయములోఁ జాలమంది భారతీయులే ఎట్టి యుత్సాహమును జూపలేకున్నారు.

ఈసంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యసంపాదనముఁ గూర్చిన ఆలోచనయే వారిని భీతావహులఁ జేయుచున్నది.

ముప్పదిరెండుకోట్ల జనులుఁగల యీ భారతదేశము వర్ణవ్యత్యాసములేకుండునట్లుగాఁ దెల్లవారితోఁబాటు నల్లవారును సమానహక్కులుఁగలిగి యుండునట్లుగా సామ్రాజ్య అంతర్భాగముగా నుండుననుకొనుఁడు-అప్పుడు భారతదేశము తక్కిన భాగములకంటె జనసంఖ్యయందు విస్తీర్ణమైయుండుటచేత సామ్రాజ్యమంతయు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముగా నుండవలసిన స్థితిపోయి స్వభావలక్షణములయందు భారతీయముగా నుండవలసిన స్థితివచ్చును. అప్పుడు సామ్రాజ్యముయొక్క ముఖ్య పట్టణము లండనులోగాక ఏ కలకత్తాలోనో యుండును. తమ సామ్రాజ్యము "భారతీయము" (Indianising) గా నుండుట కించుకయును బ్రిటిషువారు సమ్మతింపరు. ఎప్పుడు సామ్రాజ్యము భారతీయముగా నుండవలసివచ్చునో అప్పుడు వర్ణసమానత్వము అనఁగా తెల్లవారు నల్లవారు ఒకమాదిరి హక్కులనే అనుభవించు సిద్ధాంతము తీసివేయఁబడును. లేదా అనేక విధములయిన యుపాయములచేత ఆచరణకు రాకుండ మఱుగుఁజేయఁబడును. "హైందవ- బ్రిటిషు కామన్వెల్తు" అనుపుస్తకమొక్కటి కలనల్ వెడ్జివుడ్డు వ్రాసినాఁడు. ఈపుస్తకముయొక్కపేరు "హైందవ" అనుపదముతోఁ బ్రారంభింపబడినది. ఈమాట ఎంతస్నేహభావమును జూపుచున్నను మనకుఁగావలసినది వట్టిపేరుకాదు. పైనఁ జేర్కొనఁబడిన విషయములందు యథార్థత ఎంతయున్నదో తెలిసికొనవలెను.

తూర్పు ఆఫ్రికాలోనిప్పుడు జరుగుచున్న విషయములు వినుచునేయున్నాము. దక్షిణాఫ్రికాలో డచ్చివారును, ఇంగ్లీషువారును, వర్ణసమానత్వపుహక్కులఁ బ్రసాదించియుండలేదు. తూర్పు ఆఫ్రికాయందును వారు ఆహక్కులఁ బ్రసాదించకుండుటకుఁ గారణమేమనఁగా వారధికారమును చెలాయించు తలంపుఁగలవారైయున్నారు. మొంబాసానుండి భారతదేశమునకు ఆరురోజుల ప్రయాణము. ఇంగ్లండునకు నిరువదిరోజులు ప్రయాణము. ప్రతిసంవత్సరము తూర్పుఆఫ్రికాలో భారతీయ వాస్తవ్యులసంఖ్య పెఱిగిపోవుచున్నది. అందుచేత అచ్చటి తెల్లవారు తమ సంఖ్యయే యెక్కుడనుకొనుచుండుట చేఁదూర్పు ఆఫ్రికాప్రదేశము తెల్లవారితోనిండి పోవుటకై ఘోషించుచున్నారు. ఆఫ్రికాలో ఆంగ్లేయపరిపాలనముఁగలయితరభాగములు పైనయభిప్రాయముపట్లఁ దమసమ్మతిఁ జూపించుటకుఁ సందియము లేదు. తూర్పు ఆఫ్రికాలో నివసించు తెల్లవారు అచ్చటి నల్లవారిని అసహించుకొనుటచేత అట్టి నల్లవారితో సమానమైనహక్కులను గలిగి వారు ప్రక్కను నివసించుటకంటె దేశమును వదలుటకైనఁ నిచ్చగింతురు.

యూరపు మహాయుద్ధము ముగిసిన తరువాత అచ్చట యీ తెల్లవారి నిరంకుశ ప్రభుత్వము చాలవరకుఁ దగ్గెనని కొందఱు చెప్పెదరు. అట్లయినచో వాని చిహ్నములుఁజూడ నాకిష్టముగానున్నది. ఇన్నిదినములనుండియు నాకన్నులారఁ జూచుచున్నదంతయు దానికి వ్యతిరేకముగనేయున్నది. ఆఫ్రి

కాలోనే జాత్యాధిక్యముయొక్క అభిమానము తెల్లవారియందు మఱింత తీవ్రముగనున్నది కాని తగ్గలేదు. యుద్ధము వలన నేర్చుకొనవలసిన నీతులలో అన్నిటికంటె యూరపునకు సంబంధించని యితర జాతులవారిపై గౌరవముఁ జూపవలసిన నీతిని యూరపియనులు నిర్లక్ష్యముఁజేసి నిరసించినారు. నేనెక్కడెక్కడ ప్రయాణముఁ జేసినను ఇతరజాతులనుండి తెల్లజాతిని వేఱుపఱుపఁ జూచినట్టి ప్రయత్నములే మఱింత బలపడుచుండుట చూచినాము. నేను చూడని యితర భాగములలో యీవిషయమున నెక్కుడు నిదర్శనములుఁజూపవచ్చును, ఏలననఁగా యుద్ధము ముగిసినను అమెరికా దేశస్థులు దేశములోని యితర జాతీయులు వ్యభిచారాదిదోషములొనర్చుచో వారికిఁ జేయు బహుభయంకరమైన శిక్షావిధానము ఆయితర జాతులపై నిరసనమునుగూర్చి ఆదేశపు సౌమ్యగుణముఁగలపత్రికలు విమర్శించుచునే యున్నవి.

ఒకజాతి వేరొకజాతికంటె అధికమని చెప్పుకొను సిద్ధాంతముయొక్క తీవ్రతనుగూర్చి విచారించుకొనుచు నితర దేశముల చరిత్రమును జదివియున్నాను. అవిగూడ భారతదేశమువంటి దుస్థితినే అనుభవించుచున్నవి. కొంతకాలముతమ స్వాతంత్ర్యముఁ బోఁగొట్టుకొనినవే. ఆచరిత్రను జూచినచో రాజకీయస్వాతంత్ర్యమనఁగా నెంత నైతిక విషయమో ఎంత ఆధ్యాత్మిక విషయమో స్పష్టపడఁగలదు.

నేను చాలపండ్లక్రిందట హిందూదేశమునకు వచ్చినప్పుడు ఒకనాడు ఢిల్లీలో—"చాలకాలమువరకు నితరులచేతి

క్రింద నణగిమణగి యుండుటయే జాతియొక్క క్షీణదశకుఁ బ్రబలకారణ" మని సీలీ అనునొక గ్రంథకర్త వ్రాసియుండుటఁ జదివి మిక్కిలి కంపించితిని. ఈవిషయమును బూర్వపక్షముఁ జేయఁగలనాయని ప్రయత్నించితిని. దేశచరిత్రములఁ జదివినకొలఁది ఆభావము సత్యమని నేనుగ్రహించితిని. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యముపట్ల నేటికాలమున ఆభావము ఎంతసత్యమో పూర్వము మొగలు సామ్రాజ్యముపట్లఁగూడ నంతసత్యమేయని నేను నమ్ముచున్నాను.

ఇతర జాతులువచ్చి దేశమును జయించినచోఁ దక్షణమే దేశమునకు విపత్తు కలుగునని చెప్పను. అక్బరుయొక్క పరిపాలనము హిందూదేశమునకు అనిర్వచనీయమైన సౌఖ్యము నొసంగి యుండెనుగదా! ఈరోజులలో ఫిలిపైనుదీవులలోని అమెరికావారి పరిపాలనము సౌఖ్యావహముగనే యుంటున్నది. కాని విజాతీయ పరిపాలనము చాలకాలము జరిగినచోఁ గొనకు విపత్తు కలుగునని తోఁచుచున్నది. హిందూదేశములో ఆంగ్లేయ పరిపాలనము చాలా కాలమునుండి జరుగుచున్నదనియే యీవివాదము ఇంగ్లండుతోఁ బెట్టుకొనుచున్నాను.

పరాధీనభావము దేశజనులకాత్మజ్ఞానముఁ బోఁగొట్టినప్పుడు ఏవ ప్రత్యేకమైన చెడుగులు పుట్టుచుండునో, నేను విశేషించి చెప్పనవసరములేదు. అవి అందఱెఱుంగుదురు. పరాధీనభావము పుట్టినప్పుడు దేశీయులయొక్క సత్యము, నిష్కపటత్వము, ప్రవర్తనమునందలి భయరాహిత్యము, మొ

డలగు సద్గుణములు క్రమముగా నిర్మూలమగుచుండును. విజాతీయ పరిపాలనము అది యిచ్చు నిరంకుశ శిక్షలు, బహుమానములు. అను నివి దేశీయుల మనస్సులలోఁ జడుపుబుట్టించును. అందుచేతఁ బైసద్గుణములు నశించుచుండును. తమయొక్క జీవితములయందు ఈవిజాతీయప్రభుత్వమువలనఁ గలిగిన చెడుఫలితములు విద్యావంతులయిన భారతీయులందఱును గ్రహించియే యుందురు. ఆంతరంగిక జీవితమునకుఁ గలిగిన నష్టములు ఏస్థూలదృష్టికి గోచరించు లాభములైనను మాన్పఁజాలవు. లోనఁదాఁచుకొనక మనస్సులోనున్నదున్నట్లు వెలికిఁజెప్పుట, ధైర్యము. మొదలగు గుణములు మన యువకులకుఁగలవని అతిశయోక్తులుఁ గొన్నికలవు. అవియును చెడినవి. ఈయువకుల కుండు ధైర్యము, పుట్టినప్పటినుండి స్వాతంత్ర్యము దప్ప వేరొకటి యెఱుఁగని మానవునియొక్క స్వాభావిక ధైర్యమువంటిదికాదు.

సీలీ అను గ్రంథకర్త యొక్కవాక్యమును (పైన వ్రాయఁబడినది.) చదివి చదివి హిందూదేశములోను, వలసరాజ్యములలోను నాకుఁగల అనుభవములను స్మరణకుఁ దెచ్చుకొనిన కొలఁది, విజాతీయ ప్రభుత్వము దేశీయులకు ఆత్మసామర్థ్యవిశ్వాసమును బోఁగొట్టిదాసులైయుండు స్వభావము కలుగఁజేయుననియు, బహిర్విషయముల నతిక్రమించి ఆత్మశక్తిచే నలగారు కొలఁదిమందిమాత్రము ఆప్రభుత్వపుఁజెడుగులవలనఁజెడిపోక నిలచి యుండురనియు నేను గ్రహించితిని

రాజప్రతినిధి యొక్కయు, ఆతనికార్యాలోచనా సభ

యొక్కయు, నిరంకుశత్వమును దీసివేసి దానికిబదులుగా "బ్రిటిషసామ్రాజ్యములోపలినుండి స్వపరిపాలనము" అనుభవించుపద్ధతి ఎంత అమలులోఁ బెట్టినను హిందూదేశము ఇంగ్లండుకు లొంగియుండకఁ దప్పదు. ఎందుచేత ననఁగా నేను ఆంగ్లేయజాతినిఁ గూర్చి హిందువులెఱింగిన దానికంటె నెక్కుడెఱుఁగుదును. సామ్రాజ్యాంతస్థ స్వపరిపాలనము వచ్చినను పరాధీనత మాత్రము తప్పదు. ఇప్పటివలెనే స్వజాతీయము గాక విజాతీయమైన దృష్టియే దేశీయులకుండితీరును. పరాధీనత బయటికెంత మఱుగుపడినట్లుఁగనుఁబడినను, సీలీ వ్రాసినట్లు అది జాతియొక్క క్షీణత్వమునకే దారిఁజూపును.

"ఇతరులు నీయెడ నెట్లుండవలెనని నీవుకోరుదువో నీవితరులయెడ నట్లుండుము" అని క్రీస్తుచెప్పిన విషయము పలుమాఱులు నేను లోలోన దీర్ఘముగా యోజించితిని. ఇట్లుయోజించుచు "నీవు స్వాతంత్ర్యము స్వాధీనతను ప్రేమించు ఆంగ్లేయుఁడవైయుండి ప్రతిహైందవునికిని అట్టిస్వాతంత్ర్యమునొసంగ నిరాకరించుటేల? అనినాలో నేను ప్రశ్నించుకొంటిని.

దానిసత్యమును ఒప్పుకొనుట తప్ప పైప్రశ్నకుత్తరమేమియు లేదు. ప్రతి ఆంగ్లేయునికి జన్మసత్వమైన స్వాతంత్ర్యమువలన నిర్భయముగాను, స్వేచ్ఛగాను, మెలఁగుచున్న నేను యితరులను బానిసలుగాఁ జేయనాకేమి హక్కుఁగలదు? లేదు. క్రైస్తవ మతసిద్ధాంతముప్రకారము నేను బ్రయత్నించి నాస్నేహితులైన హిందువుల అభివృద్ధిఁజెఱచుటకేర్పడిన ఆటంకములఁ దొలఁగించుటకు విశేషముగాఁ బాటుపడెదను. నేను

ఆంగ్లేయుఁడనై యుండి స్వేచ్ఛ, నిర్భయత్వము, అనుభవించితిని. అట్టి స్వేచ్ఛ, నిర్భయత్వములు హిందువులకుండునట్లు నేనుచూడవలసి యున్నది. హిందూదేశము ఇతరులకులోఁబడియుండు స్వభావము ఆంగ్లేయుల ఆధిపత్యముక్రిందనే ప్రారంభముకాలేదు. ఇట్టి లోఁబడియుండవలసినస్థితినిఁ గూర్చి నాలోనేను శాంతఘటికలయందుఁ బలుమారు యోజించితిని. బాగుగా మనస్సునకు నాటెను. నేను చేయుపనికార్యమువలననైనను ఆదుస్థితి ఎక్కువగాకుండునట్లుఁ జేయుచు దానినిఁ దొలఁగింపఁ బ్రయత్నించవలెనని నాకోర్కె.

౧౯౦౭ సంవత్సరమున ఆలీఘరులోని కాలేజిలో యూరపియను ఉపాధ్యాయులకును, విద్యార్థులకును, వివాద మొకటి తటస్థించెను. తరువాత అది విశేషముగాఁ దీవ్రమై విషమించెను. కాలేజి అధికారియైన యూరపియనుఁడు తానొకపనిఁజేయగా విద్యార్థులందఱు సమ్మెకట్టిరి. తమ కష్టములు నివారణమైనఁగాని బడికిరామని విద్యార్థులనిరి. ఢిల్లీలో ఒకనాటి యుదయమున మౌల్వీనాజరు అహమ్మదు, మున్షీ జాకాఉల్లా, అను నిరువురు పెద్దమనుష్యులునాదగ్గఱకువచ్చిరి. వారియెడల నాకు ఎక్కువగౌరవభావముఁగలదు. వారు కన్నీరుఁబెట్టుచు నాకడకువచ్చి తాము ఎక్కువగాఁ బ్రేమించిన ఆకాలేజి నాశనమగు స్థితికి వచ్చినదనిచెప్పిరి. వారితోఁ గూడనన్ను అలీఘరునకు రమ్మనిరి కలిసివెళ్లితిమి. విద్యార్థులయొక్క అవమానపూరిత హృదయములు, వారి రోషము, లోఁబడనముచేత వారికిఁ గలిగిన దైన్యము, కలిగిన అన్యా

యముచేత వారి హృదయములుఁగలఁతఁ బొందుట, మొదలగునవి నేను కనుఁగొంటిని. నేను వీరితో నేమియుననలేదు. అవమానిత హృదయులైన విద్యార్థులు ఆరాత్రియే కాలేజి సామాను, పుస్తకములు, మొదలగునవి తగులఁబెట్టిరి. మంటలు మిన్నంటెను. విద్యార్థిహృదయ కోపానల జ్వాలలను, ఆమంటలు ప్రత్యక్షీకరించెను. సమ్మె అంతమయి విద్యార్థులు కొంతకాలమునకు బడికి వెళ్లుటఁ బ్రారంభించిన తరువాత ఒకనాఁడు మౌల్వీనాజరు అహమ్మదునుబిలచి "విద్యార్థులకు ఏమి హితోపదేశముఁజేసితిరని అడిగితిని." "మీరు బానిసలు. బానిసలేమిచేయఁగలరు? చదువు మొదలగుమీమీపనులకు మీరుపోండు. మీరు స్వతంత్రులుగారు. మీరు బానిసలు." అని యతఁడు విద్యార్థులకుఁ జెప్పితినని నాతోఁజెప్పెను.

నేను విశేషముగా గౌరవించిన యీమౌల్వీసాహెబు యొక్కమాటలు దుస్స్వప్నము మాదిరగ మనస్సును కలఁతఁబెట్టెను. తమ జీవితములఁ బ్రారంభించుదశలోనున్న ఆవిద్యార్థులకు అతఁడివ్వఁదగిన సలహా అదియేనా? నిజముగా విద్యార్థులు బానిసలేనా? ఈవిషయమును గురించి విచారించినకొలఁది దానిలో సత్యమున్నదని గ్రహించితిని. విజాతీయులకు లొంగి యుండవలసిన యీదుస్థితి మనోదాస్యమును గలిగించును. ఈమనోదాస్యము బయటికిఁగాన్పించు బానిసత్వముకంటెఁ జెఱుపుఁజేయును. ఈమనోదాస్యము బహిర్విధానములచేత ఎంత మఱుగుఁజేయఁ బడినను అదిపోనేపోదు. మనలోని తెలివిఁగల విద్యార్థులు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములోని

యితర భాగములకు వెళ్లినచో వారి నచ్చట ఓడదిగనీయరు. ఈహిందూదేశమునందును, ఉద్యోగమేదైన వచ్చినప్పుడు మనవారు పైవారిని ముఖస్తోత్రములఁ జేయుచు వారిదయకుఁ బాత్రులగుటకు నీచముగాఁ బవర్తింపవలసి యుండును.

"చాలకాలమువఱకు విజాతీయులకు లొంగియుండుటయే జాతియొక్క క్షీణదశకుఁ గారణమగు" నను సీలీయొక్క వాక్యమునుగూర్చి విశేషముగా యోచించితిని. "చాల కాలమువఱకు" అను పదములు నామనస్సునకు బాగుగా నాటుకొనినవి. "ఇతరులకులొంగి యుండవలసిన యిట్టిదుస్థితి యికముందు సాగకూడదు. ఇదివఱకే విజాతీయులైన ఆంగ్లేయపాలకులు వచ్చినప్పటినుండియు, ఇంత గొప్పభారతదేశము విజాతీయ ప్రభుత్వమునకు లోఁబడియుండఁ దగినంత కాలముకంటె విశేషకాలము యీజాతీయ ప్రభుత్వమునకులోఁబడియున్నది. ఇంతియగాక బ్రిటిషువారు ఇక్కడికిరాకమునుపే భారతదేశముఅనేక శతాబ్దములనుండివిదేశీయులకులోఁబడియున్నది. ఈలోఁబడియుండు కాలపరిమితి యికముందు అంతమొందవలెను." అని నాలోనేను అనుకొంటిని. ఇట్లనుకొనిన కొలఁదిదినములకే భారతదేశమునకుఁ బరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము (తనమీఁద దానుఆధార పడియుండుట, పరాధీనత నశించుట)కావలెననుఆలోచనదృఢముగానామనస్సులో నాటుకొనెను.నాయొక్క అనేక అనుభవములచేత ఆ ఆలోచనసరియగునో కాదోయని పరీక్షించితిని.అట్టి పరీక్షలకన్నిఁటికి నిలచి నామనస్సులో ఆయుద్దేశము చక్కగా నాటుకొనినది.

మాల్వీసాహేబు ఆనాఁడు అలిఘరు విద్యార్థులకు హితోపదేశమిచ్చిన నాఁటినుండియు నింతవరకు స్వపరిపాలన విషయమై అనేక ప్రయత్నములు జరిగినమాట వాస్తవము. ఏఏవిషయములు దుస్సాధ్యములుగా ఆకాలములో నెంచఁబడెనో ఆవిషయము లొక్కసంవత్సరములోపలనే జరిగినవి. అయినప్పటికిని ఇంకను భారతదేశములోఁ జాలమంది ప్రజలకు దాస్యభావము వీడలేదనుట నిశ్చయము. ఎంతకాలము భారతదేశము బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో అభిన్నమైన అంతర్భాగముగా నుండునో అంతకాలమువఱకు యీజనుల మనోదాస్యము తొలఁగిపోదని నేనూహించెదను.

ఐదవ అధ్యాయము

విద్య:-

విజాతీయ ప్రభుత్వముక్రింద హిందూదేశస్థితినిఁ గూర్చి తెలుపునట్టి యొకవిషయము నాజీవితములో జరిగినట్లుక్రిందటి వ్యాసములో వ్రాసియున్నాను. తఱువాత నింకొక విషయము జరిగెను.అది లోకువఁదనము(ఒకరికిలోఁబడియుండుట) యొక్క కష్టములెట్టివో నాహృదయములో మునుపటికంటె గాటముగా నాటునట్లుఁ జేసెను. ౧౯౦౮ సంవత్సరములో

నేను ప్రయాగలోనుంటిని. అక్కడ బారిస్టర్లలోను, ప్లీడర్లలోను, అనేకులను స్నేహితులనుఁగాఁ జేసికొంటిని. ఒక సాయంత్రమున వారును, మేమును, హిందూదేశస్థితిని గుఱించి మాట్లాడుకొనుచుంటిమి. రాత్రి ప్రొద్దుపోవువరకు మాట్లాడితిమి. అంతట నా స్నేహితుఁడొకఁడు "ఆంగ్లేయులును, గవర్నమెంటు ఉద్యోగులును, అయిన వారితో మనము మనసు విప్పి మాట్లాడుటకు వీలులేదు. వారితో నొకటి మాట్లాడి మనలో మనము వేఱొకటిమాట్లాడవలెను" అని పలికెను ఈమాటలకు నేనుతల్లడిల్లి "ఎప్పుడు నిట్లేజరుగుచుండునా" యని యంటిని. "అవును" అని అతఁడు జవాబిచ్చెను. అక్కడనున్న మిగిలినవారుకూడ నట్లేచెప్పిరి. ఏమానికో, ఏ "మహాత్మునికో" తప్ప మిగిలిన ప్రతివ్యక్తికిని యీవిజాతీయ పరిపాలనమందు రెండువిధములుగాజీవితముగడపవలసియుండునని వారు చెప్పిరి. తఱువాతఁ గొంతకాలమునకు మరియొక విషయము జరిగెను. దానివలన నేను మఱింత కన్నులు దెఱచితిని. అనఁగా విషయములు బాగుగా గ్రహించితినిఁ ఒకనాడు కాశ్మీర్ గేటుగుండ వెళ్లుచుంటిని. మా కళాశాల యుపాధ్యాయులలో నొకరు—అతఁడు మంచి స్వభావముఁ గలవాఁడు- ధైర్యముగలవాఁడు—తానొక—క్రూరమైన అన్యాయకార్యమును జూచుటవలనఁ గలిగిన కోపముతో వచ్చుచు నాకెదురయ్యెను. కాలేజిక్రికెట్టు మైదానములో ఒకపోలీసు, మిఠాయి అమ్ముకొనువానిపైఁ గలఁబడగా, నా మిత్రుఁడు వారింపఁబోఁగా అతఁడు నింక నిద్దఱుపోలీసువాండ్రను

బిలచెనఁట. వారు ముగ్గురును గలిసి ఆమిఠాయి అమ్ముకొనువానిని గొట్టిరఁట! నా మిత్రునిఁగూడఁ గొట్టిరఁట. అంత గోపముతోనున్న నాస్నేహితుని నాతోడ తత్క్షణమే డిప్యూటీ కమీషనరు దగ్గఱకువచ్చి యీవిషయమును చెప్పమంటిని. అతఁడట్లుఁజేయుటకు ఒప్పుకొనలేదు. పోలీసువారు యీవిజాతీయ ప్రభుత్వములోని యొక భాగమేయనియు,వారు ప్రభుత్వమువారిచేఁ గనిఁబెట్టఁబడుచున్న ఒకసంఘమనియు, నతఁడు నాతోఁజెప్పెను. ఈవిషయములో నాచేతనైనంతవఱకు సహాయముఁజేసినచో నామిత్రునకున్యాయముఁగలుగకపోదు. కాని మునుముందు అతనిని పోలీసువారొక కంటఁగనిపెట్టియే యుందురు. (వారిపైనతఁడు కేసుచేసినచో) పగలు పోగా నేరాత్రివచ్చినట్లు అతనిమీఁదఁబడఁ దీర్చుకొనుటకై పోలీసు వారు ఏదోయొక లేనిపోని కేసు తెచ్చిపెట్టుదురు. ఈపోలీసువారివలననే తమశక్తిసామర్థ్యములుఁ గలుగుచున్నవి. కాఁబట్టి పోలీ...వారికిఁ ప్రభుత్వము వారెట్టిహానియును జేయఁజాలరు. "ఓ ఆంద్రూసూ! నన్ను నీవు పిరికివాఁడవని అనుకొనవచ్చును కాని యీవిజాతీయ ప్రభుత్వములో యీ హిందువుల పట్ల పోలీసువారెట్లుందురో నీవెఱుఁగవు. తమకేశిక్షయు నుండదను నిర్భయముతో ఈపోలీసువారు ప్రజలనుఁ గొల్లఁగొట్టుదురు. ఆంగ్లేయుల చేతిలోని అధికారమంతయుఁ దామువహించి దానిని దుర్వినియోగము చేయుదురు. ప్రభుత్వమునకు లోఁబడిన ప్రతియుద్యోగియు ఈవిజాతీయ ప్రభుత్వముక్రింద నిట్లేచేయుచుండును." అని యతఁడు పలికెను.

దేశ సంప్రదాయములును, శీతోష్ణస్థితులును, గూడ ఆలోచించియే హిందూదేశము శాశ్వతముగా సామ్రాజ్యాంతర్భాగముగా నుండరాదని జెప్పుచున్నారు. ఈదేశములోని యింగ్లీషుచదివిన వారనేకులు తమ భారతదేశమునకు విరుద్ధమైనట్టి పాశ్చాత్య ఆచార సంప్రదాయము లవలంబించుచున్నారు. అవి మనశీతోష్ణస్థితుల కనుకూలించిన ఆచారములుకావు. పరిపాలకులనుబట్టి మనఆచారములను మార్చనవసరము లేదు. ఇందుచేతనే విజాతీయ పరిపాలకు లుండరావని చెప్పుచున్నాను. హిందూదేశమునందలి పల్లెటూళ్ళలో స్వేచ్ఛ మొదలగు సద్గుణములు వ్యాపించియున్నవి. అట్టిచోట్ల యీవిజాతీయస్వరూపము ప్రసరించినచో దేశమునకు హానిఁగలుగఁజేయును. కావున బ్రిటిషుపరిపాలన యిక్కడ శాశ్వతముగా నుంచుట అస్వాభావికముగా నుండును.

నేను "శాంతినికేతనము,,)నందు బాలురమధ్య నివసించుచున్నప్పుడుఈదేశపు శీతోష్ణస్థితికిఁ దగినట్లు (ఈదేశీయులవలె) నిరాడంబరమైన యీదేశదుస్తులు ధరించుట నాకుసాధ్యముగా నున్నది. ఆదుస్తులు ధరించుట నాకు స్వాభావికమైనది. కలకత్తాలో యూరపియనులతో మాట్లాడఁబోవునప్పుడు ఈదేశపు దుస్తులవిడచి శరీరమున కతుకుకొని బిగువుగా నుండునట్టి యింగ్లీషువారి దుస్తులను వేసికొనుట నాకు మిగుల కష్టముగానుండును. అట్లుఁజేయక యీదేశపుదుస్తులతోనే వెళ్ళినచో ఆయూరపియనులు నావేషముజూచి తల్లడిల్లుదురు.

వీని యన్నిఁటిలోని యదార్థత ఏమనఁగా, భారతదేశమున బ్రిటిషుఆచార పద్ధతులు మిక్కుటముగా నెలకొల్పఁబడినవి. హిందువులు బహిర్విషయముల బలమునకుఁ ద్వరగాలోఁబడుచుందురు. అట్టి హిందువులకుఁ బరిపాలకుల ఒత్తిడికంటె విజాతీయాభ్యాసముల ఒత్తిడి యెక్కువగానున్నది. ప్రతిబజారులోను నిరుపయోగకరమైన విదేశీయ వస్తువులువిశేషముగా నమ్మఁబడుచున్నవి. యూరోపియను చిత్రలేఖనములోని నీతి బాహ్యమైన చిత్తరువులు అనేక హిందువుల యిండ్ల గోడలపై నలంకరింపఁ బడియున్నవి. ఈదేశములో అతిభాగ్యవంతుల మేడలలో నిట్టిచిత్తరువులు ఇంకను అరుచికరములుగానున్నవి. నిష్ప్రయోజకమైన సామానెంతయో గదులలో నింపియుండును. సామానులు విశేషములేనిచోగదులు చల్లగనుండునని వారనుకొనరు. అట్టియిండ్లలో జరుగుచున్న ధనముయొక్క దుర్వ్యయమును గూర్చిగాని, దానివలనఁగలిగెడు నీతిబాహ్యఫలితములఁ గూర్చిగాని, వర్ణించుట దుస్సాధ్యము. ఇట్టిదురభ్యాసములను యిప్పుడైనను పోఁగొట్టుకొన వచ్చును. భారతదేశమునకుఁ బరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యముండుట ఆవశ్యకమని దినదినము స్పష్టపడుచున్నది.

శీతోష్ణస్థితిగతులేగాక అంతకంటె ముఖ్యమైనది విద్యావిషయము. ఇంగ్లండు దేశములోనున్నప్పుడును ఇప్పుడీదేశములోను నేను విద్యావిషయములోఁ గడుశ్రద్ధ దీసికొనుచుంటిని. నేనిక్కడకు ౧౫ సంవత్సరముల క్రిందటవచ్చితిని. ఇంగ్లండులోని విద్యయు, దేశ,కాల,పరిస్థితులును, పరస్పరసం

బంధముఁగలిగి ఒకటిగా నున్నట్లనేక పాఠశాలలలోఁగన్పట్టును. ఈదేశములో నాకుఁగలిగిన అనుభవములఁబట్టి విదేశీయమైన "ఇంగ్లీషు" విద్య భరతవర్షమునకెంత అయోగ్యముగా నున్నదియు, హిందూదేశములో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము యొక్క కీర్తిని, గొప్పదనమును, నిలువఁబెట్టుటకై యీవిజాతీయపరిపాలనము అతిపవిత్రమైన విద్యను ఎట్టుసాధనముగాఁ జేసికొనుచున్నదియు, గ్రహించి సహింపలేక పోయితిని. హిందూదేశములోని యీబ్రిటిషుపాలకవర్గము విద్యఅనఁగానెంతసత్యాన్వేషకమో, మనోవర్తనము నెంతబాగుపఱచునో,— ఆవిషయము లేమియు విచారించఁబోదని ఢిల్లీలోని సెంటుస్టీఫెన్సు కాలేజిలో నాకుఁగలిగిన అనుభవముఁబట్టి తెలిసికొంటిని. బాలకులవిద్య పవిత్రమైన గుణములలవరచుకొనుటకేర్పడినను, ఈవిజాతీయ ప్రభుత్వమువారు సత్యమునకుదూరులై తమయొక్కరాజనీతినిఁ బెంపొందించుకొనుటకు దాని నుపయోగించుకొనుచున్నారు.

నేను భారత దేశమునకు వచ్చిన తరువాత నావిషయములలో రాజకీయ వాతావరణముఁగూడవ్యాపింపఁజొచ్చెను. ఆసంగతి జెప్పెదను. పంజాబు విశ్వవిద్యాలయములో నేను పండితుఁడనుగా నున్నపుడు అచటియుపాధ్యక్షుఁడు విద్యాధికారులసభలోనన్ను సభ్యుడుగా నుండుమని గోరెను. పంజాబునకు రాకమునుపు కేంబ్రిడ్జిలోనుండఁగా ఆనర్సు తరగతుల బోధనక్రమము నేనెఱిఁగియుంటిని. ఈ విషయమునందుఁబంజాబు విశ్వవిద్యాలయములోఁ దనకు సాయము జేయుమని

నన్నుపాధ్యక్షుఁడడిగెను. "ఫెలో" అను సభ్యుడుగా నేనుండుటకు నాపేరు ఎన్నిమాఱు లుపాధ్యక్షుఁ డుపపాదించినను, పంజాబు లెఫ్టినెంటు గవర్నరు (విద్యావిషయములో అతితీవ్రాభిప్రాయములుఁ గలవాఁడనగుటచేత) నన్ను నియమించ నిష్టపడలేదు. "ఫెలో" అను పదవి నాకు వచ్చినఁగాని విద్యాధికారి సభలో నేను సభ్యుఁడుగా నెన్నుకొనఁబడుటకు వీలులేదు. లెఫ్టినెంటు గవర్నరు మనస్సు మార్చుకొని నన్ను "ఫెలో"గాఁ జేయువలెనుఁ గోరిన ప్రికార ముపాధ్యక్షుని కెట్టి సాయముఁ జేయలేకపోయితిని. "ఫెలో" అగుటకు లెఫ్టినెంటు గవర్నరు నియామకము తప్ప వేఱొకమార్గములేదు. రాజకీయ కారణములవలన లెఫ్టినెంటు గవర్నరు నన్ను నియమింప నిచ్చగింపని విషయము ఢిల్లీలో నొకప్పుడు రామ్సే మాక్డనల్డు అనువానితోఁ జెప్పితిని. స్వేచ్ఛాయుత్తమైన ఇంగ్లాండు దేశమున నిట్టి యధికారమును దుర్వినియోగముఁజేయు పద్ధతి యెన్నఁడు జరుగదు. నాసంగతి విని రామ్సే మాక్డనల్డుకుఁ గోపమువచ్చెను. నాతో నేమియుఁ జెప్పకుండ నతఁడు తన "హిందూదేశములోని యుద్బోధము" అను పుస్తకములో నీవిషయము వ్రాసెను. (అప్పుడింగ్లండులో ఇండియా ఆఫీసు కార్యదర్శి మార్లే ప్రభువు) అంతట (ఇట్లు వ్రాసినందువలన) ఇండియా ఆఫీసులో నీవిషయము ఆలోచనకు వచ్చెను. తత్క్షణమే ఆలస్యములేక పంజాబు లెఫ్టినెంటు గవర్నరు నన్ను "ఫెలో" గా నియమించెను. తఱువాత విద్యాధికారుల సభలోని కెన్నుకొనఁబడితిని. మామూలుగా యీవిజాతీయ ప్రభుత్వములో

జరుగు సంగతులలో నిదియొకటి. ఇదంతయుఁజూచి క్లుప్తపఱుపఁదలచినచో విజాతీయప్రభుత్వముక్రింద నేర్పఁబడువిద్య (ఆ ప్రభుత్వముఁ బ్రతిష్ఠఁ గాపాడుకొనుటకై) రాజకీయోద్దేశములతో నుండునని చెప్పవచ్చును. ప్రభుత్వోద్యోగులు విద్యను రాజకీయోపయోగమునకై యేర్పఱచుకొనుటయేగాక అంతకంటె మించిన దురన్యాయముఁగూడఁ గలదు. ఇండియాలో విద్యార్థులుఁగూడఁ జాలమంది సి. ఐ. డి. శాఖకుఁ జెందినవారని అనేక విద్యార్థులు చాలసారులు నాతోఁ జెప్పినారు. అది నిజమే యని చాలసంగతులవలన గ్రహించితిని. ఇక్కడ విద్యావాతావరణమంతయు అబద్ధములచేతను, కపటస్వభావములచేతను, నిండియుండుటవలన పైవిషయము నిజమే యని గ్రహించితిని. ఒక్క జారుచక్రవర్తి క్రిందనున్న రష్యాదేశములోఁ దప్ప, మఱియేదేశమందైనను విద్యార్థులే (సి. ఐ. డి.) పోలీసువారి పనిఁజేయుచు (ప్రభుత్వపు రాజకీయోద్దేశములఁ గొనసాగించుచు) విద్యను భయానుమానములచే మలినీభూతముఁగావించుచుండుటఁగనుపట్టదు. అది హిందూదేశములో జరుగుచున్నది. అవమానకరము. విదేశీయ ప్రభుత్వమునకు దాస్యముఁ జేయుటకై నిజమైన విద్య యంతయు దుర్వినియోగముఁ జేయఁబడుచున్నది. ఇది నిజమైన విజాతీయ ప్రభుత్వమే యనియు, అట్టి ప్రభుత్వము ప్రజల నమ్మదనియు, స్పష్టపడినది. తమయొక్క అంతఃకరణమును అమ్మకొని గూఢచారుల (సి-ఐ-డి-) వృత్తిలోనుండి జీతము పుచ్చుకొను ఏజంట్లనుగాని యీప్రభుత్వము నమ్మదు.

విద్యార్థులకు పాఠశాలలలో బోధించు పాఠక్రమములందుఁ గూడ రాజకీయవిషయిక పక్షపాతముఁ జూపఁబడుచునే యున్నది. తీవ్రమైనట్టియు, జాతీయమైనట్టియు, రాజకీయాభిప్రాయములుఁ గలిగిన ఉపాధ్యాయులు ఈ బ్రిటిషురాజ్యము నుద్ధరించి కాపాడునట్టి యుద్దేశముతో బోధించవలసియున్నది. కాఁబట్టి అట్టి యుపాధ్యాయులు మాటమాత్రపు రాజభక్తినే బోధింపఁగలరు. లోననొకటి యోజించి బయటికి మఱియొకటి చెప్పుట తటస్థించుచున్నది. ఇట్లే యుపాధ్యాయునికి రెండువిధములైన జీవితములుఁగలవు. అట్టివే బాలురును నేర్చుకొనుచున్నారు. ఎందుచేతననఁగా విద్యార్థులు తమ యుపాధ్యాయులనుండి ప్రభుత్వమునకు మాటమాత్రపు రాజభక్తిసూచక గీతములు పల్లించుచున్నారు. కాని అవి హృదయమునుండి రాలేదు. అనఁగాఁ బిల్లలు హృదయపూర్వకమైన రాజభక్తినిఁ జూపించుటలేదు. వట్టి మాటల రాజభక్తినే పయికిఁ జూపించునట్లుఁ జదువుచున్నారు. అట్టి గీతములనుగూర్చి పిల్లలకుఁగాని, ఉపాధ్యాయులకుఁగాని, విశ్వాసములేదు-

ఒకనాఁడు "శాంతినికేతనము"నుండి వేఱొకపొరుగు పాఠశాలయొక్క వార్షికోత్సవసందర్భమున నేనుబోయియుంటిని. ప్రభుత్వమును సంతోషపెట్టుటకును ప్రభుత్వపు గ్రాంటులను వృద్ధిఁజేయించుకొనుటకును, పవిత్రమైన వృత్తిలోనున్న యుపాధ్యాయులు రెండువిధములైన జీవితములఁగడపవలసి వచ్చుట నేను గ్రహించితిని. ఇన్స్పెక్టర్లు మొదలగు[illegible]వేళనే

యిట్టిబత్తిడి యుపాధ్యాయులకుఁ గలుగుచున్నది. నేను వెళ్లిన ఆచోట నిద్దరు విద్యార్థులు చేతులు ప్రక్కలకు జాఱవైచి అర్థమునించుకయును గ్రహింపలేని అజ్ఞానులై బిక్కమొగములతో నిలువఁబడి యింగ్లీషులో "దేవుడు దయామయుఁడైన మనరాజును రక్షించుఁగాక!" అని గీతమును బాడిరి. వారు దానియర్థముఁ దెలిసికొనక గ్రుడ్డిపాఠముగా— మనస్ఫూర్తిగాఁ గాకుండా— దానిని వల్లించవలసిన స్థితి వచ్చుటచేత నాకు మనస్సునకుఁ గష్టముగా నుండెను. ప్రపంచములో నీకాలమున అనుమాన సహితముగా గౌరవింపఁబడఁదలఁచిన యతఁడు జార్జి చక్రవర్తి తప్ప మఱెవ్వరును లేరు.

విశేషవ్యాప్తినొందిన యీయింగ్లీషువిద్య హిందూదేశముయొక్క అభివృద్ధికిని, మహోన్నతవిద్యసంపాదించుటకును ఇదివఱకు లాభదాయకముగా నుండెనని నేనుతలపోయుదును. అజ్ఞానమను నిద్రలో మునిగియున్న యీదేశీయులను మేల్కొల్పుటకై యీ యింగ్లీషు విద్యయే ఆధారమయ్యెను. ఈ ఆంగ్లేయ విద్యాసంస్కారము రాజకీయ స్వాతంత్ర్యపుటాదర్శములను, జాతీయైక్యము మొదలగు నమూల్యగుణముల దేశమున కొసంగెను. ఇదంతయు నామనస్ఫూర్తిగఁ జెప్పుచున్నానుగాని దేశీయుల అస్వాభావిక జీవితములును, ఆంగ్లేయ విద్య నేర్చినవారొక తెగయుఁ, గూలి సేద్యములు సేయు జనసామాన్యమొక తెగయు, గా విడిపోవుటయును జూడఁగా దేశమునకు మునుముందుఁ బ్రబలహానిఁగలుగునని తలంచుచున్నాను. కొన్ని సంవత్సరములక్రిందట నేను జపాను దేశమునకు వెళ్ళి యున్నత

విద్యకై చదివితిని. ఆ దేశములో సర్వవిషయములును విద్యార్థులకు మాతృభాషలోఁ (గాని, యితరభాషలోఁ గాదు) బోధించుటవలననే చాలవఱకు అట్టియభివృద్ధిఁ గలిగెనని నేను విశ్వసించుచున్నాను. అందుచేతనే ఆదేశస్థుల జీవనము సారవంతమైనది. ఇండియాకంటెఁ దక్కువ జనసంఖ్యయు, నందఱకు నొక్కటే మాతృభాషయుఁగలిగి అంతటియభివృద్ధిని జపానుదేశము గాంచెను. ఆదేశీయుల భాషాసమస్య చాల సులభమైనది. ఇంతవఱకు నీదేశమునకుఁగలిగిన దుర్గతికి నీవిజాతీయ ప్రభుత్వమునుకంటె భారతీయులనే యెక్కువ దూరెదను. దేశము విదేశీయులచేతిలో నుండునంతవఱకు బాలురకు ఇంగ్లీషుభాషమూలముగా విద్య నేర్పించుట బహుశా తప్పనిసరియైయుండును. కాని ఏది యెట్లయినను సరే (మనమజ్ఞాననిద్రనుండి మేల్కొంటిమి కావున) మాతృభాషా ప్రాముఖ్యమును గ్రహించి రాష్ట్రీయభాషమూలముగా (రాష్ట్రబాలురకు) అన్నిపాఠములును (ఇంగ్లీషుపాఠముతప్ప) నేర్పునటుల మునుముందందఱుఁ బ్రయత్నింపవలెను. ఇట్టిది విద్యావిషయమై ప్రస్తుతస్థితులఁబట్టి ఆవశ్యకముగాఁ గన్పట్టినను, భారతదేశము బ్రిటీషుసామ్రాజ్యములో అభిన్నమై అంతర్భాగముగా నుండుట మానుకొనినఁగాని అట్టి గొప్ప మార్పు జఱుగదని నాయాశయము.

అతివ్యాప్తిఁగలిగిన యీవిద్యావిషయము అసంపూర్ణముగా మాత్రముఁ జెప్పితిని. ఈకాలమున హిందూదేశమునకు రాజకీయ, ఆర్థిక, స్వాతంత్ర్యములకంటె విద్యాస్వాతం

త్ర్యమావశ్యకమైయున్నది. విద్యాశాఖలో యూరపియనులకు బదులుగా భారతీయులకే గొప్పయుద్యోగములిచ్చినంత మాత్రమునఁ జాలదు. దీనివలన లాభము విశేషముండదు. జనులయొక్క మనోవృత్తి మారవలెను. ఎందుచేతననఁగా ఇంగ్లీషుభాష తెలిసిననేగాని దృఢాభివృద్ధికి మార్గమేర్పడదని వారిదివఱకుఁ దలఁచియున్నారు. ఈయింగ్లీషు నేర్చినందువలన లాభము కలుగునో లేదో అది అనుమానాస్పదమే! ఇందుచేతనే అట్టివిద్యను కుటుంబములో నొక్కఁడైనను నేర్చుకొనునట్లుఁ జేయుటకై పల్లెటూరివారందరు (యీవిద్యకై నఖర్చులవలన అన్నములేక తాముమాడితమకుటుంబములనుమాడ్చుచున్నారు.

జపానుదేశములోవలె మనదేశములోఁ గూడ వర్తకస్థలముల యందును, న్యాయస్థానముల యందును, ప్రభుత్వపుఁగచేరీలలోను, పోస్టు, టెలిగ్రాపు వ్యవహారములలోను, అందరును మాతృభాష నుపయోగించినప్పుడే మాయింగ్లీషుభాషకై దేవులాడుట తగ్గిపోవును.

కాని హిందూదేశము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాంతర్భాగముగానే యుండవలెనని మన మెంతకాల ముద్దేశించుచుందుమో, అంతకాలము వరకు అట్టిగొప్ప విద్యావిషయకమైన మార్పు జరుగనేరదు. అట్టియుద్దేశమునే మనము మార్చుకొనవలెను. ఫిలిపైను దీవులలోనివారికిఁ బరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సంపాదనమే యెట్లుగమ్యస్థానముగానున్నదో అట్టిపరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము (అనఁగా బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో నుండి విడిపోవుట) మనకును గమ్యస్థానముగా నుండవలెను.

ఆఱవ అధ్యాయము.

దారిద్ర్య సమస్య.

క్రిందటివ్యాసములో విద్యావిషయక స్వాతంత్ర్యముఁ గూర్చి పైపైనఁ జర్చించితిని. అదియింకను జాలదూరము చర్చింపఁదగిన విషయము. ఢిల్లీలో సెంటు స్టిఫెన్సు కళాశాలలో నేనుండినరోజులు నాకుమనస్సులోఁ బలుమాఱు తోఁచుచుండును. ఉన్నతాభిప్రాయములతోడను, మంచివిద్యాదర్శములతోడను, అప్పుడు దినములు వెళ్ళఁబుచ్చితిని. కాని తఱువాతఁ గొంతకాలమునకు విద్యావిషయకస్వాతంత్ర్యమే జీవనముగా నుంచుకొన్న యొకవిద్యాప్రతిష్ఠాపనమునకు వచ్చితిని. అప్పటినుండియు (పరాధీనతలేక) దేశీయులచేఁ గూర్పఁబడినట్టియు స్వతంత్రమైనట్టియు, విద్యాభివృద్ధికిని, విజాతీయుల (స్వప్రయోజనకర) యుద్దేశములపై నాధారపడి మనకియ్యఁబడుచున్న విద్యాభివృద్ధికిని, దారతమ్యముఁ గనిపెట్టితిని.

దేశములోని యితర ప్రతిష్ఠాపనములందువలెనే మాయీ "శాంతినికేతనము"నందును, ఒకవిధమైన పరాధీనతఁ గలదు. మాపాఠశాలలోఁ జదివివెళ్ళినవారు కుటుంబ జీవనము గడుపుకొనుటకై సంపాదించుకొనవలసి అనేకమంది తుదకు ఈ ప్రభుత్వ కొలువులలోనే చేరవలసివచ్చుచున్నది. ఈ ప్రభుత్వశాఖలలోని కొలువులన్నియు, భారతీయులకే యిచ్చినను, హిందూదేశము బ్రిటీషుసామ్రాజ్యాంతర్భాగ

ఆఱవ అధ్యాయము.

దారిద్ర్య సమస్య-

క్రిందటివ్యాసములో విద్యావిషయిక స్వాతంత్ర్యముఁ గూర్చి పైపైనఁ జర్చించితిని. అదియింకను జాలదూరము చర్చింపఁదగిన విషయము. ఢిల్లీలో సెంటు స్టిఫెన్సు కళాశాలలో నేనుండినరోజులు నాకుమనస్సులోఁ బలుమాఱు తోఁచుచుండును. ఉన్నతాభిప్రాయములతోడను, మంచివిద్యాదర్శములతోడను, అప్పుడు దినములు వెళ్ళఁబుచ్చితిని. కాని తఱువాతఁ గొంతకాలమునకువిద్యావిషయిక స్వాతంత్ర్యమే జీవనముగా నుంచుకొన్న యొకవిద్యాప్రతిష్ఠాపనమునకు వచ్చితిని. అప్పటినుండియు (పరాధీనత లేక) దేశీయులచే గూర్పఁబడినట్టియు స్వతంత్రమైనట్టియు, విద్యాభివృద్ధికిని, విజాతీయుల (స్వప్రయోజనకర) యుద్దేశములపై నాధారపడి మనకియ్యఁబడుచున్న విద్యాభివృద్ధికిని, దారతమ్యముఁ గనిపెట్టితిని.

దేశములోని యితర ప్రతిష్ఠాపనములందువలెనే మా యీ "శాంతినికేతనము" నందును, ఒకవిధమైన పరాధీనతఁ గలదు. మాపాఠశాలలోఁ జదివివెళ్ళినవారు కుటుంబ జీవనము గడుపుకొనుటకై సంపాదించుకొనవలసి యనేకమంది తుదకు ఈ ప్రభుత్వ కొలువులలోనే చేరవలసివచ్చుచున్నది. ఈ ప్రభుత్వశాఖలలోని కొలువులన్నియు, భారతీయులకే యిచ్చినను, హిందూదేశము బ్రిటీషుసామ్రాజ్యాంతర్భాగ

త్ర్య మావశ్యకమైయున్నది. విద్యాశాఖలో యూరపియనులకు బదులుగా భారతీయులకే గొప్పయుద్యోగములిచ్చినంత మాత్రమునఁ జాలదు. దీనివలన లాభము విశేషముండదు. జనులయొక్క మనోవృత్తిమారవలెను. ఎందుచేతననఁగా ఇంగ్లీషుభాష తెలిసిననేగాని దృఢాభివృద్ధికి మార్గమేర్పడదని వారిదివఱకుఁ దలఁచియున్నారు. ఈయింగ్లీషు నేర్చినందువలన లాభము కలుగునోలేదో అది అనుమానాస్పదమే! ఇందుచేతనే అట్టివిద్యను కుటుంబములో నొక్కఁడైనను నేర్చుకొనునట్లుఁజేయుటకై పల్లెటూరివారందరు(యీవిద్యకైనఖర్చులవలన అన్నములేక తాముమాడితమకుటుంబములనుమాడ్చుచున్నారు.

జపానుదేశములోవలె మనదేశములోఁ గూడ వర్తక స్థలముల యందును, న్యాయస్థానముల యందును, ప్రభుత్వపుఁగచేరీలలోను, పోస్టు, టెలిగ్రాపు వ్యవహారములలోను, అందరును మాతృభాష నుపయోగించినప్పుడే మాయింగ్లీషుభాషకై దేవులాడుట తగ్గిపోవును.

కాని హిందూదేశము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాంతర్భాగముగానే యుండవలెనని మన రమేలికాల ముద్దేశించుచుందుమో, అంతకాలము వరకు అట్టిగొప్ప విద్యావిషయక మైన మార్పు జరుగనేరదు. అట్టియుద్దేశమునే మనము మార్పుకొనవలెను- ఫిలిపైను దీవులలోనివారికిఁ బరిపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సంపాదనమే యెట్లుగమ్యస్థానముగానున్నదో అట్టపరిపూర్ణస్వాతంత్ర్యము (అనఁగా బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో నుండి విడిపోవుట) మనకును గమ్యస్థానముగా నుండవలెను.

షముగా నుండునంతవఱకు (ఆయుద్యోగశాఖలు) విజాతీయుల దృక్పథమును ననుసరించి నడచుకొనవలసిన పద్ధతిమాత్రము తొలఁగిపోవునాయని నేను సందేహించుచున్నాను.

ఈ పెద్దహిందూదేశములో నేనక్కడక్కడఁ బ్రయాణముఁ జేయుచుండినప్పుడు కాలముజఱిగినకొలఁది నాకీదేశపు టనుభవము మఱికొంతఁగలిగినది. ఆకాశమంతయుఁ గప్పివేయుచు సూర్యుని మనదృష్టినుండి మఱుగుపఱచుచుండు మేఘపఙ్క్తివలె, హిందూదేశమునందలి దారిద్ర్యసమస్య నా మనస్సును జీకాకుఁబెట్టుచున్నది. చాలసారులు నేనీదేశములో క్షామపీడిత మండలములకుఁ బోయితిని. పలుమాఱు ఛండాలుర గృహములదర్శించితిని. అక్కడబక్కనాఁడైనను కడుపునిండ తినియెఱుఁగని పేదమొగములఁజూచితిని. తసువాత, దేశములోని ఆకఁటిబాధ, ఒకఁడు స్వజాతీయుఁడైన మానవునిఁజూచి భయపడుట, దేశములోనినీచదశ, యీ మొదలగు దుర్భరస్థితులన్నియును మెల్లమెల్లగా నామనస్సునకుఁ బోడఁగట్టెను. ఇట్టిదుర్భరస్థితి భారతదేశములో నా సోదర సోదరీమణు లొఱుకోట్లనుండి అనుభవించుచున్నారు. కొంతమంది స్వదేశీయులును, పాశ్చాత్యధనాఢ్యులును, ఈ దేశములోని పేదతనము, ఎట్లుఁబెంపొందుచున్నారో గ్రహించితిని. ఎట్టి క్రొత్తక్రొత్త భోగానుభవములను బ్రిటిషు ధనాఢ్యు లేర్పఱచుకొనిరో నేనెఱుఁగుదును. ఆంగ్లేయ విద్యావంతులైన కొందఱు హైందవులుఁగూడ బ్రిటిషువారివలె భోగసౌఖ్యము లనుభవించుచున్నారుగాన హిందూదేశ

దారిద్ర్యమును ఇంకను వారు పెంపొందింతురు. ఈ పేదవారు స్వదేశీయులగు భారతీయులచేతను, ఇరుగుపొరుగువారిచేతను, బాధింపఁబడుట అంతమంచిదిగాదు. వీనియన్నిఁటికంటె విజాతీయులచేత సత్తువయంతయుఁ దోఁచుకొనఁబడుచుండుట నిజముగా సహింపరానిదనవచ్చును. ఇదంతయు దుర్భరస్థితిని మఱింత దుర్భరముఁజేయును. చాలకాలమునుండియు నీదేశమున నెలకొనియున్న దురవస్థయు, దారిద్ర్యమును, ఈబ్రిటిషు ప్రభుత్వమునందు ఏమాత్రముగాని తగ్గుచున్నట్లుఁదోఁచదు. అనేకవిషయము లీసంగతిని బలపఱచినవి. ఒకవిషయమును జెప్పెదను. దానినిగుఱించి వ్యతిరేకాభిప్రాయ మెచ్చటనుండదు. ఈ బ్రిటిషు పరిపాలకులు డబ్బు ఎక్కువగా ఖర్చుపెట్టవలసిన జీవనస్థితులను దమతోఁగూడ నీదేశమునకుఁ గొనివచ్చియుండిరి. ఇట్టి జీవనస్థితియే దేశాంతర్భాగము లన్నిటియందును వ్యాపించినది. చౌకగా జీవనము గడుపఁగల పద్ధతులనన్నిఁటిని మార్చివేసెను. ఇందువల్లనే మానవుని (భోగ) ఆవశ్యకములు వృద్ధియైనకొలఁది భారతవర్ష దారిద్ర్యముఁగూడఁ బెచ్చుపెఱిగినది. దేశముయొక్క ఆర్థిక పరిస్థితులపైఁ గలిగిన యీ విజాతీయ భోగదండయాత్ర దినదినముఁ బెఱుగుచునే యున్నది. ఆ దండయాత్ర కర్థము బలహీనునిపైఁబడి బలవంతుఁడు దోఁచుకొనుటయే గాని వేఱొకటిగాదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో భారతదేశమంతర్భాగముగా నున్నచో, విజాతీయ జీవనవిధానముచేఁ గలుగు దేశీయ ఆర్థిక దౌర్బల్యము ఎన్నఁటికిఁ దగ్గిపోనేరదు. అది

యింకను శాశ్వతముగా నిలుచును. హిందూదేశధనము దేశ
ములోనుండి వెడలిపోవుటఁ దగ్గిపోదు. దీనివలన ఫలితమేమ
నఁగా నిస్సహాయులై నీచస్థితిలోనున్న కాపులకు ఇదివఱకుఁ
గంటె మఱింత దారిద్ర్యము, దైన్యము, అప్పులు పెఱుగును.
మఱియు నపరిమితమైన ధనము వెచ్చించిననేగాని జీవనము
గడవదు. ఇంగ్లండులోఁ బూర్వము ఫ్యాక్టరీపద్ధతి యొకటి
బయలుదేరి పేదవారిస్థితి దుర్భరముఁ జేసెను. అట్టి పద్ధతియే
యింకను విస్తారముగా హిందూదేశములోఁ బ్రబలును.

౧౯౦౮ వ సంవత్సరములోఁ గలకత్తాలో— నేను
దానిపేరు చెప్పనుగాని— ఒక జనపనారమిల్లు విజాతీయులైన
వర్తక ధనాఢ్యులచేత స్థాపింపఁబడెను. యుద్ధప్రారంభము
నాఁటికి వాటాలు ౧౦౦నుండి ౧౮౪వఱకుఁ బెఱిగెను. "నిలువ
ధనము" కావలసినంత యుంచినను, నూటికిఁ బదునైదు, యిరు
వది, మధ్యలాభము వచ్చెను. విషజ్వరపూరితప్రదేశములో
ననేక కష్టములకు లోనయి నారఁ బండించిన రైతు యుద్ధము
నకుఁ బూర్వము ఈ జనపనార మణుగు రు ౧౩ లు లేక
రు ౧౮ లకు అమ్మెను. పూర్వమునకంటె జీవనముఁ గడుపు
కొనుట యిప్పుడు మిగుల కష్టతరముగా నుంటున్నది. ఇట్టి
స్థితిలోఁ గ్రిందటి సంవత్సరము నార మణుగు ఐదాఱు రూపా
యలకంటె నమ్మకపోయెను. జనపనారమిల్లుయొక్క వాటాలు
౧౮౪నుండి ౧౧౬౦ వఱకుఁ బెఱిగెను. "నిలువధనము" క్రిందఁ
గావలసినంత దీసియుంచగా నూటికి ౧౧౬ వంతున లాభము
వచ్చెను. ఇట్టి పరిస్థితులవలన విజాతీయ వర్తకుల మూలధన

ము ఈ దేశములోనికిఁ బ్రవహించుటయును, విజాతీయప్రభు
త్వమునకు శాశ్వతముగా లోఁబడి యుండుటయును, ఎన్నటికిని
దేశమునకు మంచిదిగాదు.

ఇంతియగాక పాశ్చాత్య దేశములలోఁ గలవర్తకవిష
యములలోని చెడుగులన్నియు హిందూదేశములోనికిఁ బ్రాకు
చున్నవి. ఈ విజాతీయ బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతోఁ గూడఁ బా
శ్చాత్య దేశములలోఁ గల వర్తకపుదోపిడులుగూడ నీదేశము
లోనికిఁ బ్రాకవలెనా? ఇంత కాలమునుండియు ననేక విషయ
ములలో విజాతీయ ప్రభుత్వమనఁగా నిట్టిదని యనిపించు
కొనుచు భారతీయ సుఖజీవనమును, పరిజ్ఞానమును, ధ్వంస
మొనర్చుచున్న యీప్రభుత్వమింకెంత కాలము సాగవలెను?

ఎన్నియో విధములైన అంశములనుగూర్చి చర్చించితిని.
తుదకు నేను వానివలన నొకపర్యవసానమునకు వచ్చితిని.
నాకుఁగనఁబడుచున్న నిదర్శనము వలననే యిట్టిపర్యవసానము
నకు వచ్చితిని గాని యూరకఁ గాదు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో
భారతదేశ మంతర్భాగముగా నుండుచో, నితర దేశములలో
నివసించుచున్న భారతీయులలో నధిక సంఖ్యాకులస్థితి యెట్లుం
డునో, నాబాధాకరమైన అనుభవములవలన నిరూపించితిని.
విదేశీయులకు భారతీయులు లోఁబడియుండుటవలనఁ గలిగిన చె
డుగుఁ నేను బాగుగా గ్రహించితిని. ప్రపంచములోఁ బ్రతిభాగ
మునందును, ప్రజల జీవనస్థితి యెట్లున్నదో, అందుముఖ్యముగ
యూరపియనుడుగాఁ బుట్టక హైందవుఁడై బుట్టినవాని కెట్టిజీవ
నస్థితియున్నదో, నేనుచూచితిని. ఎచ్చటనైన పరిస్థితులు బా

గుగనున్నచో సదుద్దేశముల నహించుటకే ప్రయత్నించితిని. కాని పరిస్థితులట్లులేవు. తుదకు నేనిట్టి పర్యవసానమునకు రావలసి వచ్చినది, ప్రస్తుతముండు స్థితిగతులఁబట్టి బ్రిటిషు సామ్రాజ్యపు అధినివేశ రాజ్యములమధ్య హిందూదేశమునకు దగిన గౌరవస్థానముండ నేరదు. మన ఆశియా వాసులకు వ్యతిరేకులయిన అధినివేశరాజ్యములలోని తెల్లవారికి మన దేశమునకు గౌరవస్థానముండుట రుచింపదు. వారికిఁగల అట్టి దురుద్దేశము ప్రతిసంవత్సరము వృద్ధిఁజెందుచునేయున్నది. వారు ఎంత మూఢానుమానములుండవలెనో అన్నియునుగలిగి తమయొక్క ప్రత్యేకత్వమును నానాఁటికి దృఢపఱచుకొనుచున్నారు. మనకును, వారికిని, తగిన రాజీ ఎన్నఁటికిని గలుగనేరదు. పరిస్థితులిట్లుండఁగదా, బాగుగా యోజించుడని వారికి మనమెంత మొఱపెట్టినను లాభములేదు. ఇతర అసంబద్ధమైన మూఢవిశ్వాసములును, మానవ బుద్ధిమార్గములును, నెట్లు ఒకరు చెప్పినను వినకఁ దమత్రోవఁదాముగా నడచుచుండునో, అట్లే ఆ తెల్లవారియొక్క మూఢవ్యతిరేకతయును నడచుచుండవలెను. ఈకాలములోనింతకంటె సాంఘికోపద్రవము వేఱొకటిలేదు. ఇట్టి దుష్పరిస్థితులుఁగలిగిన యీ బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములోఁ దెల్లవారితోఁబాటు హిందువులకు సమాన గౌరవస్థితి జరుగునని యూహించుట వట్టిభ్రమ ఈ భ్రమ ప్రతిసంవత్సరము మఱింత మూఢమగుచున్నది. కనుకఁ బ్రతి హైందవునికిని ఇఁక నుద్బోధము కలుగవలెను. బ్రిటిషు కాలనీలలో నేననేక ప్రయాణములుఁజేసి అనేకులతో మాట్లాడి పరిస్థితులఁగన్గొంటిని. కాఁబట్టి యితరులకంటె నాకుముందుగానే జ్ఞానము (ఉద్బోధము) కలిగినది. నాకెట్టి స్వానుభవముఁగలదో అట్టి యనుభవమే హైందవ ఆలోచనాపరులకున్నచోఁ దెల్లవారితోఁబాటు పరిపూర్ణమైనస మాన హక్కులతో ఈహిందూదేశమునకు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యపుఁ గాలనీలలో ముఖ్యస్థానముండనేరదని నేనూహించినట్లే వారుగూడ నూహింపఁగలరు

వర్ణ వివక్షతలేకుండ సామ్రాజ్యములోని ప్రతిమానవ జాతికిని ప్రాతినిధ్యమున కాంచునట్టి పార్లమెంటు సభాస్థాపనమునకే యీబ్రిటిషు సామ్రాజ్యము దారిఁదీయునని నేనుచాలారోజులవఱకు భ్రమపడియుంటిని- అట్టి యుత్తమస్థితికి నెన్నఁటికిని దారిఁదీయదని కన్నులార విషయములఁజూచి తఱువాత గ్రహించితిని. "సమస్త ప్రజాప్రాతినిధ్యసభ" "సామ్రాజ్యము" లవలన నేను దెలిసికొంటిని. ఇది బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకుఁ గూడఁజెందును. పూర్వకాలములో సామ్రాజ్యములెట్లునశించెనో, అట్లేయిప్పుడుగూడ సామ్రాజ్యములు నశించెను. అప్పుడుగాని స్వతంత్రజనులు బయలుదేరి తమ స్వాతంత్ర్యము ననుభవింపలేరు.

ఇటలీ, ఆస్ట్రేలియా, దేశములలోని సామ్రాజ్యానుకూలభావపు గుతర్కమును మనము జూచియే యున్నాము. క్రిందటి శతాబ్దమునందు ఒక్క సామ్రాజ్యములో ఆస్ట్రియాకు ఇటలీలోఁబడి యుండవలసిన స్థితివలననే ఆ దేశీయుల ఐకమత్యము దుస్సాధ్యముగా నుండెను. ఆస్ట్రియాసామ్రాజ్యము

లో ఇటలీ ఉపాంగముగానుండుట విపరీతముగానే యుండెను. కాని యిప్పుడు ఆ రెండు దేశముల సంబంధములు మారిపోయినవి. ఆస్ట్రియా గొప్పదురవస్థలో నున్నప్పుడు ఇటలీ విశేషముగా సాయముఁజేసెను. ఇప్పుడు ఆ దేశములకుఁ దగిన ఐకమత్యము కుదిరి పూర్వకాలమునుండి యున్న ద్వేషములను బోఁగొట్టుచున్నది. కాఁబట్టి హిందూదేశము బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములో నుపాంగముగా నుండుటఁ గూడఁజూచుటకు విపరీతముగ నున్నది.

ఇప్పుడు ఇంగ్లండునకును, హిందూదేశమునకును, పరస్పరమెట్టి అస్వాభావిక సంబంధమున్నదో, అట్టిసంబంధమే యికముందుఁ గూడనున్నచో రెండు పక్షములయందును పరస్పర వైషమ్యములు వృద్ధిబొందుచునే యుండును. కాని విదేశీయులకు మనము లోఁబడియుండు స్థితికట్టకడపటికిఁగాని వదలకున్నచో, అప్పుడు నొకరినొకరు గౌరవించుకొనుటఁబోయి యొకరినొకరు ద్వేషించుకొనవలసి వచ్చును.

కొలఁది దినముల క్రిందటనే యూరపులోనున్న హిందువుల — అనఁగా నింగ్లండు ఫ్రాంసు దేశములలో నివసించినవారి - దగ్గరనుండి చాలా యుత్తరములు నాకువచ్చినవి. హిందువులకును, ఫ్రెంచివారికిని మధ్య (ఆంగ్లేయులకును, హిందువులకునువలె) సామ్రాజ్య సంబంధమేమియు లేదుకాఁబట్టి హైందవులకు ఫ్రెంచివారితో స్నేహముగుదురుట సులభముగాను. స్వాభావికముగాను, నుండునని ఆయుత్తరములు వ్రాసినవారందఱు, నాకుఁదెలియఁ బఱచిరి. కాని హైందవ ఆం

గ్లేయమైత్రిని ధ్వంసముసేయఁగల బ్రిటిషువారి సామ్రాజ్యవాదము శాశ్వతముగా నెగడుచుండుటచేత దినదినమును ఆంగ్లేయ-హైందవ సంబంధములు మఱింత అస్వాభావికముగాను, విషమముగాను బరిణమించుచున్నవి.

హిందూదేశముపట్ల బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకుఁగల సంబంధముగుఱించి నాకు మొట్టమొదట మంచియభిప్రాయముండెను. ఆంగ్లేయుఁడనైన నాకే ఆయభిప్రాయమంతయు ఎట్లు పూర్తిగా మారిపోయెనో కొన్ని కారణములను ఈవ్యాసములలో వివరించితిని. కట్టకడపటికి నా దేశీయులును అట్టిపర్యవసానమునకే వత్తురని విశ్వసించుచున్నాను. "రౌండు టేబిలు క్వార్టర్లీ" అను సుప్రసిద్ధపత్రికను నిర్వహించుచుఁ బ్రతిసంచికలోను సదభిప్రాయములలోని గొప్పవైజ్ఞానిక గౌరవమును జూపుచున్న కొలఁదిమంది మహాశేముషీమంతులుఁగల ఆప్రత్యేక ఆంగ్లసంఘముఁగూడ మొదటినుండియు, సామ్రాజ్యములోని హిందూదేశస్థితిని గుఱించి ఏమియుఁ జలించకుండుటఁ జూడ నాశ్చర్యముగానున్నది. ఈ హిందూదేశసమస్య చక్కఁగా బరిష్కరింపలేనట్లుగా వారుకనుఁబడుచుందురు. వారికి హిందూదేశవిషయము ఆలోచనకు వచ్చినప్పుడెల్ల స్వపరిపాలనము నిర్వహించుకొను అధినివేశరాజ్యములకును, హిందూదేశమునకును, సంబంధము లేదనునట్లు స్పష్టపడును. కాని సంభవించుచున్న నిదర్శనములఁబట్టి తమమనస్సులకు వ్యతిరేకముగను, యీవిషయముపట్ల నేనెట్టి పర్యవసానమునకు వచ్చితినో వారుగూడ నట్లేరాఁగలరని నేను విశ్వసించుచున్నాను.

చాలాకాలమునుండి వచ్చుచున్న మతవిషయకములగు మూఢవిశ్వాసములును, మనలోని సాంఘిక కష్టములును, జాలవఅకు, రూపుమాపుటలో యీబ్రిటిషు సంబంధము తగినంత లాభముఁ జేకూర్చేవని యూహించెడి సాంఘికాలోచనాపరులుఁ గొందరు హిందూదేశమునందుఁగలరు. అన్నిజాతులకును మంచిసంయోగముండవలెనని వారును ఆశించుచున్నారు. వీరు చెప్పెడిసంగతులు నేనును విశ్వసించుచున్నాను. కాని మానవాభ్యుదయమునకు ఈసామ్రాజ్యవాదము ఎల్లప్పుడును వ్యతిరేకముగనే యుండెనని చారిత్రకనిదర్శనములుఁగలవు. ఈసామ్రాజ్యమునందు, భారతీయులయెడఁజూపఁబడుచున్న నిరాదరణభావము నిరసింపఁ బడుటయు, శిక్షింపఁ బడుటయు లేకపోగా, అట్టినిరాదరణభావము తెల్లవారిలో మామూలయిపోయినది. ఇట్టిసామ్రాజ్యమునందు బ్రిటీషుకాలనీలలో వీరికిఁగలుగు నిరాదరణమునుబట్టి తమ ఆత్మగౌరవమునకుఁ దగినస్థానమును భారతీయులుఁబొందలేరను విషయమును అందఱును విశ్వసింతురని నేనూహించుచున్నాను.

వందేమాతరమ్.

రజత ముద్రాక్షరశాల, తెనాలి.

ఈ గ్రంథము వలయువారిట్లు వ్రాయవలెను:—

కోన వేంకటరాయశర్మ,

పెదచెఱుకూరు

పరుచూరుపోస్టు,

గుంటూరుజిల్లా.

END OF
TITLE